

PRIDITE IN POGLEJTE

SLOVENSKI PASTORALNI NAČRT Krovni dokument

Ljubljana 2012

Pridite in poglejte
Slovenski pastoralni načrt

Krovni dokument

Besedilo so pripravili člani Strateškega sveta za slovenski pastoralni načrt.

Spremna beseda: msgr. dr. Anton Stres, ljubljanski nadškof metropolit
in predsednik Slovenske škofovske konference

Strokovni pregled: Urška Baloh

Jezikovni pregled: Barbara Baloh in Urška Baloh

Grafično oblikovanje: Rok Ločniškar

Oprema: Jaka Deržič

Izdala: Slovenska škofovska konferenca

Založila:

Društvo Mohorjeva družba, zanj predsednik Jože Planinšek,
in Celjska Mohorjeva družba d. o. o., zanjo direktor Jože Faganel

Natisnila Tiskarna Hren, Ljubljana, v 15.000 izvodih

Ljubljana – Celje 2012

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

272(497.4):27-46

PRIDITE in poglejte : slovenski pastoralni načrt : krovni dokument / [besedilo pripravili člani Strateškega sveta za slovenski pastoralni načrt ; spremna beseda Anton Stres] ; [izdala] Slovenska škofovska konferenca. - Ljubljana : Celjska Mohorjeva družba : Društvo Mohorjeva družba, 2012

ISBN 978-961-93011-4-2 (Slovenska škofovska konferenca)

ISBN 978-961-278-029-6 (Celjska Mohorjeva družba)

262894336

Tedaj je žena odložila vrč, odšla v mesto in pripovedovala ljudem:
»Pridite in pogledjte človeka, ki mi je povedal vse, kar sem storila.
Kaj, če je on Mesija?« Odšli so iz mesta in se napotili k njemu.
Jn 4,29–30

Namen slovenskega pastoralnega načrta

Živa občestva Cerkev in njihovi posamezni člani bodo z novo apostolsko gorečnostjo vabili in spremljali brate in sestre k osebni veri, k osebnemu srečanju s Kristusom kot Odrešenikom človeka, da bi se drug drugemu lahko darovali v ljubezni (PIP 59).

Kazalo

Kdor ima uho, naj prisluhne, kaj govori Duh Cerkvam	7
Uvod	9
Prvi del: Stanje vere in občestva	11
Sadovi plenarnega zbora Cerkve na Slovenskem	11
Nadaljevanje sekularizacije	12
Zunanja pripadnost Cerkvi in osebna vera	13
Naše prednosti	15
Naše šibkosti	17
Drugi del: Namen slovenskega pastoralnega načrta	20
Osebna vera katoličana	20
Nova evangelizacija	21
Tri temeljna načela pastoralnih sprememb	23
Temeljni namen slovenskega pastoralnega načrta	25
Tretji del: Pastoralni izzivi	27
Pet pastoralnih izzivov za prihodnost	27
Prvi izziv: K izvirom	28
Drugi izziv: Poklicanost in poslanstvo	29
Tretji izziv: Živa občestva	31
Četrty izziv: Sočutje in pravičnost	32
Peti izziv: Odpuščanje in sprava	34
Četrty del: Pastoralni itinerariji	37
»Koga naj pošljem?«	37
Kakšne strukture potrebujemo?	39
Veliki itinerariji pastoralne preнове	39
Biblična prenova	40
Prenova otroške in mladinske kateheze ter priprave na prejem zakramentov	40

Prestop na katehezo odraslih	41
Dialog z neverujočimi, drugače mislečimi in drugače verujočimi	43
Nova področja dobrotelnosti	44
Proces načrtovanja v prihodnjih letih	45
Dodatek	48
Prvi izziv – K izvirom: primeri ukrepov (prim. PIP 69–75)	48
Drugi izziv – Poklicanost in poslanstvo: primeri ukrepov (prim. PIP 76–79)	50
Tretji izziv – Živa občestva: primeri ukrepov (prim. PIP 80–85)	51
Četrty izziv – Sočutje in pravičnost: primeri ukrepov (prim. PIP 86–92)	52
Peti izziv – Odpuščanje in sprava: primeri ukrepov (prim. PIP 93–102)	54
Člani Strateškega sveta za pripravo slovenskega pastoralnega načrta	55
Kratice	57
Viri in literatura	58

Kdor ima uho, naj prisluhne, kaj govori Duh Cerkvam

Plenarni zbor Cerkve na Slovenskem je naročil, naj v treh letih po objavi sklepnega dokumenta *»vsi cerkveni organizmi, ki pokrivajo posamezna pastoralna področja, pod vodstvom Slovenske škofovske konference (SŠK) in Slovenskega pastoralnega sveta (SPS) ... v skladu z besedilom plenarnega zbora izdelajo pastoralni načrt«* (65). Izkazalo se je, da je to zahtevnejša naloga, kakor so menili člani plenarnega zbora, ki še niso prišli do dovolj jasne zavesti o prednostnih nalogah našega pastoralnega prizadevanja. V dobrih desetih letih po zaključku plenarnega zbora je tudi v Sloveniji sodobna evropska sekularizacija pokazala pravi obraz in nam pomagala spoznati temeljno prednostno nalogo: poglobitev in utrditev osebne vere. To je v skladu z mnogokrat omenjeno novo evangelizacijo, s katero Katoliška Cerkev odgovarja na sodobne izzive sekularizacije.

V bližnji prihodnosti pastoralnih načrtov ne bomo pripravljali samo zato, ker nam to naroča plenarni zbor, ampak predvsem zato, ker čutimo močno potrebo po odgovoru na izzive sekularizacije, ki na vseh področjih življenja uvaja pravila in norme, kakor da bi Boga ne bilo. Na sekularizacijske pritiske in pojave ne bomo odgovarjali s tarnanjem, kakor da se ne da nič narediti ali kakor da je sekularizacija neogibna usoda zahodnega sveta. Za Jezusove učence ni neizbežne usode, saj je Jezus premagal najbolj trdovratno od vseh usod, usodo smrti. Verujemo, da Bog ljubi vsakega človeka in vsako obdobje človeške zgodovine. Tudi čas, v katerem živimo, je *»čas milosti«*, čas Božje neminljive in večne ljubezni do vsakega izmed nas. Četudi je marsikateri od sodobnikov zapustil Boga, On ni zapustil nikogar. Četudi mu je marsikdo nezvest in se mu je izneveril, On ostaja zvest, ker se ne more izneveriti večni ljubezni. *»Če se mi izneverimo, on ostane zvest, kajti sebe ne more zatajiti«* (2 Tim 2,13). Bog vztraja v večni ljubezni do nas in to je najgloblji nagib, da tudi mi vztrajamo v ljubezni do Njega, da še naprej verujemo v Njegovo ljubezen in verjamemo, da je oznanjevanje te ljubezni najbolj smiselno in potrebno dejanje tudi v našem času.

Vera je močnejša od sekulariziranega sveta, ki Boga odklanja in se zanj ne meni. *»Kajti vse, kar je rojeno iz Boga, premaga svet. In zmaga, ki premaga*

svet, je naša vera« (1 Jn 5,4). V tej veri se torej lotevamo nove evangelizacije, ponovnega odkrivanja in oznanjevanja neprimerljive osebnosti Jezusa Kristusa, Božjega Sina, ki se je učlovečil iz ljubezni do nas in nam odprl pot v svoje kraljestvo, »*v katerem imamo odkupitev, odpuščanje grehov*« (Kol 1,14). Ker verujemo, da lahko samo v veri ponovno najdemo izgubljeno in vedno znova ogroženo človekovo dostojanstvo, ker verujemo, da »*v nikomer drugem ni odrešenja, ker pod nebom ljudem ni dano nobeno drugo ime, po katerem naj bi se mi rešili*« (Apd 4,12), ker verujemo, da bratom in sestram ne moremo izkazati večje dobrote, kakor da jim pokažemo pot do Jezusa Kristusa, bomo naredili vse, kar je v naši moči, da postanemo Božji sodelavci in verodostojni pričevalci. V vernih občestvih bomo zato še bolj dosledno krepili tiste dejavnosti, ki bodo utrjevale osebno vero in življenje po njej, ki bodo razvnmemale navdušenje nad Jezusom Kristusom in hvaležnost za dar vere, dvigale krščansko zavednost in ponos ter nas tako usposabljalje za verodostojno apostolsko in misijonarsko pridobivanje bratov in sester za Jezusa Kristusa.

Krovni dokument slovenskega pastoralnega načrta z naslovom *Pridite in pogledjte* je prvi korak v tej smeri. Slovenski škofje želimo z njim krščanskim občestvom, skupnostim in posameznikom ponuditi izhodišča, ki naj pomagajo razumeti aktualni slovenski trenutek in nakazati naloge, ki jih le-ta postavlja pred naše verno katoliško občestvo.

Prva in glavna naloga ni neposredna izdelava akcijskega načrta, ampak dejstvo, da najprej prisluhnemo Božjemu Duhu. »*Kdor ima uho, naj prisluhne, kaj govori Duh Cerkvam*« (Raz 2,7. 11. 17. 29; 3,6. 13. 22). Natančno branje pričujočega dokumenta in pogovor o njegovi vsebini ne bosta zadoščala. Bolj pomembno je, da bomo na osnovi teh in drugih spoznanj molili in za razsvetljenje prosili Svetega Duha, da nas »*on, Duh resnice, vodi k popolni resnici*« (Jn 16,13). Samo na tak način bomo spoznali naše prioritete naloge in zadolžitve ter prejeli »*moč z višave*« (Lk 24,49), da se jih bomo v medsebojni povezanosti in najširšem sodelovanju pogumno in zaupno tudi lotili.

msgr. dr. Anton Stres
ljubljski nadškof metropolit
predsednik SŠK in SPS

Uvod

1. Ob beatifikaciji škofa Antona Martina Slomška (1800–1862) je papež Janez Pavel II. v govoru v mariborski stolnici sv. Janeza Krstnika Cerkvi na Slovenskem naročil: »*Sinoda predstavlja za Cerkev v Sloveniji zgodovinsko priložnost: poklicana je, da v novih družbenih okoliščinah izdela posodobljen in jasen pastoralni načrt.*«¹ Plenarni zbor (1997–2002) je v sklepnem dokumentu zapisal: »*S posebno pozornostjo mora Cerkev na Slovenskem načrtovati pastoralno delo. Ta vidik smo v preteklosti preveč zanemarjali, zato je danes toliko večja potreba po pastoralnih načrtih na vseh področjih cerkvenega življenja*« (PZ 65).
2. Čeprav smo slovenski pastoralni načrt (SPN) pričakovali kmalu po sklepu plenarnega zbora, smo potrebovali čas zorenja. V zadnjem desetletju smo prehodili pot poglobljanja in dodatnih spoznanj o stanju Cerkve, družbe in posameznikove vernosti. Ta pot je bila potrebna, da lahko danes z večjo jasnostjo in odločnostjo razmišljamo o novi evangelizaciji in o prihodnosti Cerkve na Slovenskem.
3. Temeljno izhodišče za načrt je Jezusovo naročilo, naj oznanjamo evangelij vsemu stvarstvu (prim. Mr 16,15). To naročilo velja za vse čase. Ob tem se naslanjamo na drugi vatikanski cerkveni zbor (1962–1965), ki ostaja živo vodilo za Cerkev na Slovenskem tudi v prihodnjih desetletjih.
4. Naše izhodišče je *Sklepni dokument plenarnega zbora Cerkve na Slovenskem*, ki je bil 18. maja 2002 razglašen na Brezjah. Posebej nas zavezuje njegovo drugo poglavje, ki govori o treh velikih odločitvah. Te so: odločitev za človeka, odločitev za družbo solidarnosti ter odločitev za novo evangelizacijo (PZ 43–65).
5. Pričujoči dokument predstavlja skupno zavezo slovenskih katoličanov za prihodnost, vendar prihodnosti nikomur ne polaga v roke oziroma je ne ustvarja namesto njih. Pastoralni načrt se bo v največji meri uresničeval v škofijah in župnijah, v redovnih skupnostih, laiških gibanjih, skupnostih in združenjih ter drugih pastoralnih občestvih. Pri pasto-

¹ Prim. *Nagovor svetega očeta pri beatifikaciji Antona Martina Slomška in nagovor svetega očeta v mariborski stolnici* 19. septembra 1999. Povzeto po www.rkc.si/slomsek.

- ralnem načrtu v prvi vrsti ne gre za pisni dokument, temveč za proces razločevanja, klicanje Svetega Duha ter dogovor občestva o dejavnostih, ki jih bodo v prihodnosti skupaj uresničevali ter zato tudi prevzeli odgovornost. Besedilo *Pridite in poglejte* (PIP) predstavlja izhodišče, krovno vodilo in je prvi pripomoček za pastoralno načrtovanje. Stopanje na pot načrtovanja v letu 2012–2013 bo tudi poseben način, s katerim bomo v Cerkvi na Slovenskem praznovali *leto vere*,² ki ga je za obdobje med 11. oktobrom 2012 in 24. novembrom 2013 napovedal papež Benedikt XVI.
6. Celotni proces načrtovanja naj preveva poslušnost Svetemu Duhu, kakor je zapisano: »*Kdor ima uho, naj prisluhne, kaj govori Duh Cerkvam*« (Raz 2,7). Sveti Duh je prvi načrtovalec življenja Cerkve, zato se pastoralno načrtovanje bistveno razlikuje od človeškega načrtovanja, čeprav mu je v izrazih in postopkih podobno.
 7. Škofje so na 64. redni seji SŠK, ki je 16. januarja 2012 potekala je pri Sv. Jožefu v Celju, bl. Antona Martina Slomška izbrali za zavetnika nove evangelizacije. V zavedanju svojih meja in pomembnosti trenutka se mu tudi mi posebej priporočamo.

² Papež Benedikt XVI. je 11. oktobra 2011 v obliki motu propria predstavil apostolsko pismo z naslovom *Vrata vere* (*Porta fidei*), s katerim je razglasil *leto vere*. Prim. <http://aktualno.rkc.si/?nid=11757&fmod=5>.

Prvi del: Stanje vere in občestva

Sadovi plenarnega zboru Cerkev na Slovenskem

8. Plenarni zbor Cerkev na Slovenskem je prinesel več sadov. V ospredje je postavil laika, dejavnega v majhnih občestvih, v katerih je zorel v veri in v njih postopno prevzel vse več pastoralne odgovornosti. Laiki z voditeljskimi sposobnostmi in majhna živa občestva predstavljajo znamenja nove evangelizacije. Lahko rečemo, da tudi za Cerkev na Slovenskem velja, da »*Duh prihaja na pomoč naši slabotnosti*« (Rim 8,26) in da se je nova evangelizacija že začela, četudi je organsko še nismo začrtali.
9. Skupaj z župnijskimi pastoralnimi sveti (ŽPS) so se po plenarnem zboru oblikovale tudi druge skupine laikov. V Cerkvu na Slovenskem trenutno deluje 436 župnijskih, dekanijskih in medžupnijskih *Karitas*, v katerih je bilo v letu 2011 dejavnih 11.146 prostovoljcev, ki so skupaj opravili 519.690 ur prostovoljnega dela.³ Nastale so skupine animatorjev, ki pomagajo pri birmanski pastoralni in izvedbi poletnih oratorijev za otroke in mladino. Veča se število zakonskih, molitvenih in slavnih skupin. Posebno mesto imajo laiška gibanja, skupnosti, združenja ter katoliške laiške organizacije. Nekaj izmed njih jih je v času po plenarnem zboru nastalo povsem na novo.
10. Pomemben sad so dejavni ŽPS, ki so prisotni v številnih župnijah. Pastoralni sveti iz posvetovalnih teles postajajo mala živa občestva in s tem tvorijo pomembna župnijska jedra. Nekateri njihovi člani se skupaj udeležujejo duhovnih obnov ali duhovnih vaj. Vendar so ŽPS-ji ponekod še vedno razumljeni le kot skupina, ki potrjuje župnikove zamisli, drugod pa so sklicani le občasno, npr. pred večjo slovesnostjo ali v primeru načrtovanja in izvedbe obnove cerkvenih stavb.
11. Posebno mesto med dogodki po plenarnem zboru imata *slovenski pastoralni dan* (2008)⁴ in *slovenski evharistični kongres* (2010),⁵ ki smo ju praznovali v Celju. Na *slovenskem pastoralnem dnevu* smo poglobili našo

³ Prim. Letno poročilo *Slovenske Karitas* za leto 2011. Več na www.karitas.si/porocilo.

⁴ Več na <http://spd.rkc.si>.

⁵ Več na <http://evharisticni-kongres.rkc.si>.

zavzetost za družino in življenje, množična udeležba in iskrena evharistična pobožnost na *slovenskem evharističnem kongresu* pa sta pokazali, da kljub težkim časom jedro vernih bratov in sester ostaja trdno.

Nadaljevanje sekularizacije

12. Večina spoznanj plenarnega zbora je veljavnih še danes, nekateri procesi v družbi ter Cerkvi pa so šli v nasprotno smer od pričakovane in želene. Religiozni nemir, ki je zaznamoval devetdeseta leta prejšnjega stoletja, je stopil v ozadje in ni več tako očiten. Plenarni zbor je še pisal o slovenskem človeku, ki »*se na novo religiozno prebuja*« (PZ 18), danes pa vidimo, da je vse več duhovne brezbriznosti, moralnega relativizma in ideološke razdeljenosti. V slovenski družbi se poglobljajo negativni učinki sekularizacije.
13. Plenarni zbor je v duhu pokoncilskega optimizma Cerkev pozval k dialoški odprtosti do sodobne družbe, kulture in države (PZ 75–82). Slovenska družba je danes še vedno izrazito polarizirana. Ideološka nasprotja krojijo razmerja med Cerkvijo in družbo. Čeprav niso edina, ki zlasti pri mladih vplivajo na odklonilen odnos do Cerkve in vere v Boga, njihov delež pri tem nikakor ni zanemarljiv.
14. Plenarni zbor je preroško poudaril odločitev za človeka in družbo solidarnosti, kar je okrepilo dobredelno dejavnost Cerkve. Slednja ni mogla zaustaviti razvoja novih oblik revščine in povečane brezposelnosti ter preprečiti splošne gospodarske in socialne krize.
15. Cerkev na Slovenskem po padcu preteklega družbenopolitičnega sistema na pojav sekularizacije ni bila dovolj pripravljena. Njegovo moč je podcenjevala, ker je prehod v demokracijo pričakala z veliko optimizma in pod vtisom zmage nad preživeto družbeno ureditvijo. Sekularizacija se je v kombinaciji s porabniškim življenjskim slogom hitro izkazala kot naslednja stopnja oddaljevanja slovenskega človeka od živega Boga.
16. Porabništvo je povzročilo svojevrstni kulturni preobrat, ki je v zadnjih desetih letih dobil množično razsežnost in spremenil miselnost ljudi. Člo-

vek se je bolj nagnil k osebni koristi in lastnemu užitku, širšo politično in versko skupnost pa vse bolj dojema kot njemu namenjen servis. V skladu s porabništvom se je uveljavljala permisivna vzgoja, medijska in bralna kultura pa sta postali površni in usmerjeni v zabavo. Duhovno iskanje se je skrčilo na iskanje zgolj zdravilnih učinkov te ali one duhovne prakse za telo in dušo. Porabniški kulturni preobrat ni brez vpliva na vernost ljudi.

Zunanja pripadnost Cerkvi in osebna vera

17. Zunanja pripadnost slovenskega človeka Cerkvi v času po plenarnem zboru ni bistveno upadla. Cerkev je za dve tretjini Slovencev matična verska skupnost, za večino pa vsaj pozitivna duhovna in moralna avtoriteta ter zaupanja vredna varuhinja tradicije. Slabi dve tretjini mladih se prišteva med katoličane.⁶
18. Formalna pripadnost katolištvu ni dovolj, če je ne spremljajo osebna vera v troedinega Boga, evharistična zavest, zakrament pokore in osebna ter družinska molitev. Glede vere plenarni zbor ugotavlja: »Med religioznimi je precej takih, ki nimajo jasnih predstav o Bogu razodetja in tudi ne o podobi Boga Svetega pisma. Zopet drugi, med njimi predvsem mlajša generacija, težko verujejo v Jezusa Kristusa kot pravega Boga in pravega človeka ter v to, kar je učil« (PZ 38).
19. Na Slovenskem smo v paradoksnem položaju, ko Cerkvi pripada več ljudi, kakor jih veruje v Boga. Izsledki raziskave *Aufbruch* (2007) kažejo, da se dobri dve tretjini Slovencev izjavlja za katoličane, le dobra polovica jih veruje v Boga (55,18 %), slabih 40 % v Jezusa Kristusa, Božjega Sina in Odrešenika, v vstajenje od mrtvih pa le slaba tretjina (29,71 %). Pri mladih

⁶ Po raziskavi *Mladina 2010* se h katoliški veroizpovedi prišteva 65,89 % mladih. Leta 2000 pa se je h katoliški veroizpovedi prištevalo 72,01 % mladih. Več na www.mfdfs.si/Files/Knjiznica/Mladina_2010_Koncno_porocilo.pdf.

- je razkorak med zunanjo pripadnostjo in živo osebno vero še večji. Nekateri sociologi posledično govorijo o »*recesiji vernosti*« in »*izvotljeni veri*«. ⁷
20. Slovenci sodimo med evropske narode, ki najmanj molijo. Verska čustva so pogosto potlačena, sramežljiva in skrita. Deloma je to sad ideološkega protiverskega boja po drugi svetovni vojni, ki je pri starejši generaciji pustil globoke posledice in strahove pred javnim izpovedovanjem vere, deloma pa rezultat splošne moderne misli, da je vera zasebna zadeva. Večinoma pa pomanjkljiva molitev in sramežljivost za pričevanje izhajata iz pomanjkanja izkušnje Boga.
 21. Slovenski katoličan je postal »*izbirni vernik*«. Odloča o tem, kaj bo veroval in česa ne, h katerim obredom in zakramentom bo pristopal in h katerim ne. Močno ga privlačijo zakramenti, ki so podobni obredom prehoda (krst, prvo obhajilo in birma), ⁸ ter blagoslovi, vse manj pa je prisoten pri nedeljski evharistiji. Od predstavnikov Cerkve pričakuje verske in obredne usluge ter tradicionalne množične dogodke, tudi če nima žive vere v Jezusa Kristusa, Božjega Sina in Odrešenika. Tovrstni tip vernika imenujemo »*oddaljeni kristjan*«, saj ostaja član Cerkve, a je oddaljen od njenega evharističnega jedra.
 22. Zavedamo se, da velik delež »*izbirnih*« oziroma »*oddaljenih*« kristjanov vpliva na obliko pastorage in pristopanja k zakramentom. Marsikatera župnija je postala občasni servis za obrede in družinska praznovanja. Posebej zaskrbljujoče je zniževanje meril za podeljevanje zakramentov, ki je ponekod postalo redna praksa.
 23. Formalna pripadnost katolištvu in navezanost na tradicijo sta močna izziva. Oddaljenih kristjanov ne bomo odrinili, moramo pa jih kritično ovrednotiti in v njih videti svojevrstno priložnost tako na področju redne kot tudi nove evangelizacije.
 24. Podobno kot v vsakem zgodovinskem obdobju je tudi danes človek odprt za osebni odnos z Bogom, zlasti kadar trpi in išče notranji mir.

⁷ Podatki so vzeti iz mednarodne raziskave *Aufbruch 2007*. Več na www.zulehner.org/site/forschung/osteuroopa. Strnjene in povzete v slovenskem jeziku navaja članek: Vinko Potočnik, *Iz recesije vernosti*, Zbornik 39. katehetskega simpozija, Ljubljana 2009. Več na <http://sku.rkc.si/zborniki/KSzbarnik2009.pdf>.

⁸ Zakramenti uvajanja v krščanstvo, KKC 1212–1419.

Bogu se približuje tudi, ko je odprt za skupnost in skupno dobro, prav posebej pa, ko se žrtvuje za šibkejšega. V zadnjem času je pri verujočih in neverujočih vse bolj živa želja po moralni prenovi družbe in gospodarstva. Ta želja kaže na pozitivno lestvico temeljih vrednot pri slovenskem človeku ter odpira pot širšemu družbenemu dialogu in nadaljnjemu duhovnemu iskanju.

Naše prednosti

25. Močne točke naše Cerkve kažejo na njeno zasidranost v Kristusu in so neizogibna izhodišča za nadaljnjo pastoralno prenavo. Prednosti, ki jih vidimo v Cerkvi na Slovenskem, so:
- zmernost v teologiji in pastoralni,
 - navezanost na katoliško tradicijo,
 - zavzetost in marljivost pastoralnih delavcev,
 - solidarnost in vzgoja,
 - iskrena vera.

Zmernost v teologiji in pastoralni

26. V burnem pokoncilskem času je Cerkev v Evropi doživljala vzpone in padce. V nekaterih deželah je prevladala radikalna reformna smer, ki je hotela povsem pretrgati vezi s preteklostjo. Kot odgovor se je nato pojavila druga smer, ki je branila in povečevala preživete oblike katolištva. V slovenskem prostoru se je ustalila zmerna teološka in pastoralna smer, ki sprejema izziv novega, ne da bi zato povsem prekinila s starim. Na Slovenskem niso prevladali različni redukcionizmi, ki bi krčili vero v Jezusa Kristusa in izbire Cerkve na kakšno od humanističnih dejavnosti, kot so: psihoterapija, ekologija, socialna in kulturna animacija, filantropija, politika ipd. Zmernost katolištva se kaže tudi v odnosu do slovenstva. Ljubezen do naroda je poudarjena vrednota, ni pa prišlo do zdrsa religije v nacionalizem. Tovrstno zmernost v teologiji in pastoralni štejemo kot prednost, saj pripomore k večji usmerjenosti na Jezusa Kristusa.

Navezanost na katoliško tradicijo

27. Katoliška tradicija v urbanih središčih sicer slabi, v celoti gledano pa ostaja najbolj razširjeni kulturno-duhovni okvir na Slovenskem. Katoliški koledar je večini Slovenk in Slovencev vodilo za osmišljanje in praznovanje teka dni in let. Številnim ljudem so blizu blagoslovi. Nekateri stari verski običaji so rešeni pozabe. Podružnične cerkve in verska znamenja so negovana. Čeprav poudarjamo, da tradicionalna vernost za osebno rast ni dovolj, je navezanost slovenskega človeka na katoliško tradicijo vendarle pozitivna. Prispeva h gradnji občestva in je velika priložnost za poglobitev in evangelizacijo.

Zavzetost in delavnost pastoralnih delavcev

28. Mnogi duhovniki, redovniki in laiki so zelo marljivi. Številni laiki veliko časa, moči in darov namenijo bodisi za domače župnijsko občestvo bodisi za skupino, laiško gibanje, skupnost ali združenje. Prostovoljno delo je zanje še vedno samoumevno, ceni pa ga tudi širša okolica. Duhovniki pogosto delajo z malo sredstvi in v težkih pogojih. Marsikateri izmed njih si ne privoščijo zasluženih počitnic, ne gre v pokoj, čeprav bi mu to leta že narekovala, svoje prihranke pa daruje cerkveni skupnosti. Požrtvovalnost in predanost duhovnikov, redovnikov in laikov govori o tem, da gorečnost za Božje kraljestvo med pastoralnimi delavci živi in ne pojenja. Z veseljem opažamo, da se podobne drže kažejo tudi pri mladih voditeljih skupin in različnih animatorjih.

Solidarnost in vzgoja

29. Družba Cerkev prepoznava kot eno od vodilnih na področju solidarnosti. Cerkvene dobrodelne ustanove s prostovoljnimi darovi, prostovoljnim delom in malo medijske pozornosti veliko naredijo za uboge. Sporočilo dobrote, ki je odlično Kristusovo sporočilo, zato ni preslišano. Podobno velja za področje vzgoje. Osnovnošolski verouk obiskuje večina slovenskih otrok. Vzgojnih dejavnosti, kot so skavti in oratoriji, je deležnih veliko otrok in mladih. Festival *Stična mladih*⁹ po svoji tradiciji, kako-

⁹ Več na www.sticna.net.

vosti in množični udeležbi nima primere v srednjeevropskem prostoru. Katoliški vrtci in šole so med ljudmi spoštovani, iskani in bi jih lahko bilo več. Večina ljudi sprejema in ceni vzgojna prizadevanja Cerkve.

Iskrena vera

30. Dogajanje v Cerkvi radi presojava na osnovi dejanj škofov in duhovnikov, pa tudi na osnovi (ne)uspeha verskih ustanov in programov. Ob tem zlahka spregledamo najpomembnejšo silo, ki vedno deluje in veže celotno cerkveno zgradbo. To je skrita vsakdanja molitev mnogih mož in žena, njihovo trdno zaupanje v Boga ter njihova zvesta medsebojna ljubezen. Živo jedro Cerkve na Slovenskem sestavljajo Kristusu predana srca preprostih ljudi. To je predanost, ki ima življenjski zgled v Mariji, Jezusovi materi. V našem ljudstvu prisotna Marijina drža, ki je drža vere in zaupanja v vsakdanjem življenju (Marija v Nazaretu), obenem pa tudi drža pogumnega pričevanja v javnosti (Marija v Jeruzalemu pod Jezusovim križem), je prvo poroštvo za pastoralno prenovu v prihodnjih letih.

Naše šibkosti

31. Plenarni zbor je opravil dobro analizo stanja v družbi in kulturi ter na področju pastoralnih izzivov, malo pa je spregovoril o notranjem stanju cerkvenega občestva in o težavah pri posvečenih osebah. Pri tem ne gre samo za vedenjske in moralne šibkosti, temveč tudi za površinsko vero in majhno zaupanje v Boga.
32. Cerkev ne more snovati prihodnosti, če se ne sooči s svojimi slabostmi in ranljivostjo. Soočenje z lastnimi grehi in zmotami je najprej boleče in trpko, nato pa zdravilno ter vir novega upanja in hvaležnosti Bogu, ki nas je ponovno dvignil. Ugled Cerkve, ki zmore razkriti šibke plati, lahko v družbi le zraste.
33. Grehi in slabosti so kakor rane. Rana običajno ne pokriva celotnega telesa. Zaradi prestopkov in njihovih posledic vsi kristjani nismo enako prizadeti, pa tudi odgovornost zanje ni enoznačna. Izogniti se moramo

posploševanju, češ »cela Cerkev je takšna«. Z izrazom »rana« želimo opozoriti na nevarnost, da le-ta sčasoma lahko povzroči resno obolenje celotnega telesa.

34. »Rane«, ki jih prepoznavamo v Cerkvi na Slovenskem, so:
- ranjena občestvenost,
 - nezvestoba obljubam,
 - pomanjkanje poguma in lastne identitete,
 - duh izključevanja,
 - pretirana skrb za materialne dobrine.

Ranjena občestvenost

35. Cerkev na Slovenskem je ranjena v svoji občestvenosti. To se kaže:
- V pomanjkljivem kritičnem dialogu znotraj cerkvenih struktur. Če ni iskrenega dialoga, dobijo moč neformalni lobiji in se razrastejo tabuji. Oba pojava po pravilu povratne zanke dodatno slabita občestvo.
 - V nesodelovanju med škofi in v brezbriznost duhovnikov za skupne projekte. Vse preveč je obdelovanja zgolj svojega »vrta«, pa tudi zavisti, če drugemu kaj bolje uspeva.
 - V premajhni skrbi za solidarnost med premožnejšimi in revnejšimi župnijami; med duhovniki, ki živijo v blagostanju, in onimi, ki živijo v pomanjkanju.
 - V neupoštevanju načela subsidiarnosti (porazdeljene odgovornosti), zlasti ko zanemarjamo karizme in poslanstvo redovnikov ali laikov.
 - V duhu gospodovalnosti, ki onemogoča rast in napredovanje občestva ter prizadene medosebne odnose. *Katekizem Katoliške Cerkve* med človeškimi slabostmi, ki so jim podvrženi posvečeni nosilci cerkvenih služb, na prvo mesto postavlja gospodovalnost.¹⁰ Tovrstni skušnjavi lahko podležejo tudi laiški voditelji in ljudstvo, če gospodovalnost sprejemajo kot običajni slog vodenja.

¹⁰ KKC 1550.

Nezvestoba obljubam

36. Sodobni življenjski slog omalovažuje zvestobo na različnih področjih življenja. V Cerkvi se to kaže kot nezvestoba obljubam: duhovniškimi, redovniškimi in zakonskimi. Oznanjevanje zaradi nezvestobe izgublja verodostojnost. Nezvestoba močno vpliva na mlade, ki se vse težje odločajo za duhovni poklic ali za zakon.

Pomanjkanje poguma in lastne identitete

37. Slovenski katoličan je zaradi zapostavljanja, drugorazrednosti in sovražnega govora o Cerkvi velikokrat prestrašen, v sebi negotov in vase zaprt vernik. V družbenem okolju se pogosto ne čuti sproščena in enakovredno sprejetega. Tudi njegovo poznavanje krščanske vere je pogosto šibko, zato je njegovo pričevanje omejeno na tihi življenjski zgled, manj pa ima poguma za javno izražanje svojega prepričanja.

Duh izključevanja

38. V slovenski družbi in Cerkvi še vedno čutimo rano razdeljenosti, ki jo je posebej okrepilo dogajanje med in po drugi svetovni vojni. Idejna razdeljenost v pluralni družbi je sicer normalna, sporen pa je duh izključevanja. Slednji drugega in drugačnega spreminja v sovražnika, ki ga je potrebno onemogočiti. Duh izključevanja dobi moč, kadar smo zapleteni v ideološki spopad z nasprotno stranjo. V takem stanju nismo sposobni niti odpuščati niti oznanjati evangelij.

Pretirana skrb za materialne dobrine

39. Po osamosvojitvi Slovenije in spremembi družbenopolitičnega sistema je bila Cerkvi vrnjena večina zaseženega premoženja v slabem stanju. Obnoviti je bilo potrebno stavbe in z umnim gospodarjenjem na noge postaviti več ustanov, katerih delovanje je bilo onemogočeno. Pretirana skrb za materialne dobrine je ponekod začela vplivati na pastoralno delo, omajala pa je tudi ugled Cerkve v družbi. *Župnijski gospodarski sveti* (ŽGS) so prevzeli premalo skrbi za premoženje, duhovniki pa so posledično več moči vlagali v obnovo in vzdrževanje stavb. V družbi se je ob tem uveljavilo prepričanje, da gre Cerkvi za izboljšanje gmotnega položaja.

Drugi del: Namen slovenskega pastoralnega načrta

Osebna vera katoličana

40. Iz pregleda stanja se kaže raznovrstnost priložnosti in težav, razveseljivih, pa tudi skrb zbujujočih dejstev. V zadnjih dvajsetih letih naša Cerkve ni stopicala na mestu. Po svojih močeh se je odzivala na spremembe. Če je zaostajala v spreminjanju svojih struktur ter v odnosu do kulture, skupnosti in države, je bila hitrejša pri nekaterih, za čas po uvedbi demokracije novih načinov evangelizacije, kot so: izobraževanje in šolstvo, življenje laičkih gibanj, skupnosti in združenj, razvoj dobrotelčnosti, zakonske in druge skupine odraslih.
41. Prednosti (PIP 25–30) imajo jasno razviden skupni izvir: živo in osebno vero v Jezusa Kristusa, učlovečenega Božjega Sina. Do grehov in težav (PIP 31–39) prihaja tedaj, ko začne pešati vera. Neugodne zunanje okoliščine in nenaklonjene družbene razmere, na katere se večkrat sklicujemo, so pri tem manj pomemben dejavnik.
42. Šibka osebna vera je prvi razlog, da je slovenski kristjan vse bolj »oddaljen« od evharističnega jedra in postaja »izbirni vernik«. Pomanjkanje vere se kakor rdeča nit vleče skozi rane, osebne in strukturne grehe ter pastoralne neuspehe. Če nimamo osebne vere, zanemarjamo občestvo, se ne držimo obljub, ne zmoremo prepoznati karizem, bolj zaupamo materialni ali politični moči, pastoralo pa zlahka spremenimo v religijsko tehnologijo.
43. Osebna vera pomeni osebno srečati in v resnici spoznati Jezusa Kristusa kot živo osebo, ki v svoji življenjski resničnosti in s svojim sporočilom osvobaja in osrečuje. Papež Benedikt XVI. je zapisal: »*Krščanska vera zato ni samo vera v resnice, ampak predvsem osebni odnos z Jezusom Kristusom, je srečanje z Božjim Sinom, ki celotnemu bivanju daje novo dinamiko.*«¹¹

¹¹ Poslanica papeža Benedikta XVI. za 26. svetovni dan mladih z dne 6. avgusta 2010. Več na <http://aktualno.rkc.si/?nid=10742&fmod=135>.

44. Osebna vera je Božji dar, ki nas spremeni od znotraj na način, da posledično spremenimo tudi odnose do bližnjih in se trudimo za skupno dobro v širši skupnosti. Osebna vera pomeni osebno odkriti, spoznati in se prepričati, da je »Bog namreč svet tako vzljubil, da je dal svojega edinorojenega Sina, da bi se nihče, kdor vanj veruje, ne pogubil, ampak bi imel večno življenje« (Jn 3,16). Iz osebnega prepričanja sledi odločitve, da bo verska zavest postala temeljno in najpomembnejše vodilo in vrednota našega življenja. Jezus tedaj v polnosti postane naša Pot, Resnica in Življenje.
45. V srečanju z Jezusom želimo biti tudi z drugimi verujočimi brati in sestrami, zato osebna vera kliče po živem občestvu. To se udejanja med škofi in duhovniki, med duhovniki in laiki, v redovnih skupnostih, pastoralnih skupinah in župnijah, laiških gibanjih, skupnostih in združenjih ter v družinskem življenju. Bratska ljubezen kristjanov je vse od nastanka Cerkve najmočnejše pričevanje o živem Gospodu.

Nova evangelizacija

46. Razmere, v katerih se manjša število oseb, ki verjamejo v Jezusa Kristusa – najdragocenejše, kar imamo –, kličejo po novi evangelizaciji. Če smo doslej do pojma nova evangelizacija pristopali zadržano, bomo odslej z njim označevali našo odločnost in pogum za novi val oznanjevanja. Plenarni zbor je zapisal: »*Temeljna naloga nove evangelizacije je svetu oznanjati veselo novico o razodetju Boga v Jezusu Kristusu ter vabiti k spreobrnjenju in k veri*« (PZ 57).
47. Nova evangelizacija v Cerkvi na Slovenskem kot pojem in miselnost ni tuja ali povsem nova. To dokazujejo v zadnjih letih opravljene pastoralni razmisleki: o kakovosti kateheze, o dejavnih laikih, o duhovni poglobitvi, o dobroti idr., kakor tudi nekatere že omenjene prakse. Nova evangelizacija v odnosu do tradicije nadaljuje, kar je v njej dobrega, ter prežarja in navdihuje redno pastoralno delo, ko skrbi za močnejši poudarek na osebni veri v Jezusa Kristusa, našega Gospoda.

48. Papež Janez Pavel II. je leta 1983 južnoameriškim škofom v nagovoru dejal,¹² da je nova evangelizacija nova v gorečnosti, v metodi in v izrazu. Nova v gorečnosti pomeni, da prva ciljna skupina niso tisti, ki ne verujejo, pač pa tisti, ki verujejo, pa so ali postali mlačni v veri ali pa so opustili dolžnost oznanjevanja. Ti morajo prvi odkriti in obnoviti pripadnost Kristusu.
49. Končni cilj nove evangelizacije ni v ustvarjanju duhovne elite, temveč da prinašamo ljudem sporočilo evangelija z novo govorico in novimi metodami. Papež Benedikt XVI. je v zvezi s tem dejal, da mora Cerkev imeti »*dvorišče poganov*«,¹³ podobno kot ga je imel nekoč jeruzalemski tempelj. S tem želi opozoriti, da mora biti Cerkev v svojem delovanju, oznanjevanju in življenju dialoško odprta do vseh ljudi svojega časa.
50. Pot nove evangelizacije ne bo preveč zahtevna, če se zavedamo, da tudi tisti, ki jim je oznanilo namenjeno, v globini svojega duha iščejo osebno srečanje z Gospodom. Benedikt XVI. je zapisal: »*Ne smemo pozabiti, da mnogi ljudje v našem kulturnem okolju ne priznavajo daru vere, kljub temu pa iskreno iščejo zadnji smisel in dokončno resnico o svojem bivanju in o svetu. To iskanje je pristna ‚predhodnica‘ vere, saj ljudi usmerja na pot, ki vodi k skrivnosti Boga. Tudi sam človekov razum nosi v sebi potrebo po tem, kar ‚vedno velja in ostaja‘. Ta potreba predstavlja trajno povabilo, neizbrisno zapisano v človekovo srce, da stopimo na pot in poiščemo Tistega, ki ga sicer ne bi iskali, če nam ne bi prišel naproti. Vera nas vabi ravno k temu srečanju in nas v polnosti odpira zanj.*«¹⁴

¹² Več na www.vatican.va/holy_father/john_paul_ii.

¹³ Benedikt XVI., Nagovor rimski kuriji z dne 21. decembra 2009. Papež je izraz »*dvorišče poganov*« vzel iz svetopisemskega okolja. Jeruzalemski tempelj je namreč poleg prostorov za judovsko češčenje Boga imel tudi posebno dvorišče, kamor so prihajali tisti, ki niso bili člani judovske verske skupnosti. Na »*dvorišču poganov*« so lahko na svoj način počastili njim morda še neznanega Boga. Več na www.vatican.va/holy_father/benedict_xvi/speeches/2009/december/index_en.htm.

¹⁴ Apostolsko pismo papeža Benedikta XVI. z naslovom *Vrata vere*. Več na <http://aktualno.rkc.si/?nid=11757&fmod=5>.

Tri temeljna načela pastoralnih sprememb

51. Redna pastoralna se z novo evangelizacijo poživi, na nekaterih mestih pa doživi spremembo. Večje pastoralne spremembe so mogoče, če sta nova tako srce kot miselnost. Nova evangelizacija nas postavlja pred izziv pravega »*pastoralnega spreobrnjenja v misijonarskem smislu*«. ¹⁵ Pastoralno spreobrnjenje bo mogoče, če bomo upoštevali naslednja temeljna načela:
- od množičnega krščanstva k občestveni in osebni veri;
 - od delne v celovito vero;
 - od poučevalne v dialoško in pričevalno govorico.

Prvo načelo: Od množičnega krščanstva k občestveni in osebni veri

52. Naša Cerkev se množičnosti in tradicijam ne želi odreči. Dve tretjini Slovenk in Slovencev ji izrekata svojo pripadnost in to je velik dar. »*Ker pa se je nekdanje kulturno poenoteno kmečko in tradicionalno verno okolje močno spremenilo, tradicionalna vernost ne more biti edino merilo in izhodišče za pastoralno delo. Tam, kjer je še navzoča, jo je potrebno ohranjati in hkrati usmerjati v bolj osebno vernost*« (prim. PZ 35). Prvo načelo pastoralnih sprememb govori o nujnem odkritju osebne vere. V pastoralni bo načelo zaživelo, ko bomo oznanjevalno in zakramentalno prakso prenovili v duhu kerigme ¹⁶ in mistagogije ¹⁷ ter večjo pozornost namenili osebni rasti in življenju majhnih skupin.

Drugo načelo: Od delne v celovito vero

53. Zapisali smo, da vse več slovenskih katoličanov postaja t. i. »*izbirni vernik*«. Nekateri vsebine veroizpovedi sprejemajo, druge zavračajo oziroma so do njih brezbrizni. Njim koristne in privlačne oblike občestvenega in bogoslužnega življenja živijo, drugih, predvsem bolj zahtevnih, se iz-

¹⁵ Lineamenta za XIII. redno zasedanje sinode škofov na temo *Nova evangelizacija za posredovanje krščanske vere*, 10. Prim. www.vatican.va/roman_curia/synod/documents/rc_synod_doc_20110202_lineamenta-xiii-assembly_en.html.

¹⁶ Kerigma je temeljno krščansko oznanilo, da je Jezus Gospod in Odrešenik.

¹⁷ Mistagogija pomeni postopno uvajanje v skrivnost življenja v Jezusu Kristusu oziroma uvajanje krščenih v življenje iz molitve in zakramentov ter zrelo pričevanje.

ogibajo. Podoben odnos vzpostavljajo do moralnih naukov. Nekaterih se držijo, drugih ne, tretje kršijo na očitni način. Z drugim načelom odpiramo pot k celoviti veri, kjer imajo bistvene resnice krščanske vere središčno mesto v oznanjevanju in obhajanju svetih skrivnosti. Prvi pripomoček pri uresničevanju tega načela bo *Katekizem Katoliške Cerkve*, ki ga v *letu vere* priporoča tudi papež Benedikt XVI.¹⁸

Tretje načelo: Od poučevalne v dialoško in pričevalno govorico

54. Tretje načelo se nanaša na pastoralni in oznanjevalni slog ter na spremembo v načinu govorice. Namesto moraliziranja in očitkov morata oznanjevanje in podajanje temeljnih resnic vere postati odgovor na človekova bistvena vprašanja in iskanja. Nova evangelizacija zahteva dialog s človekom in osebno pričevanje. Namesto, da vztrajamo na stališču, »jaz vem, kaj ti moraš«, zavzamemo držo »midva skupaj iščeva« Božje sporočilo in Božjo voljo. »Dvorišče poganov«, se pravi dialoško razmerje z neverujočimi, je eden od prostorov, kjer tretje načelo lahko pride še posebej do izraza.

»Pridite in pogledjte« (Jn 4,29)

55. Novozavezni odlomek, ki nas navdihuje in vodi pri razmišljanju o osebni veri, novi evangelizaciji ter pri celotnem pastoralnem načrtovanju, je vzet iz četrtega poglavja Janezovega evangelija (Jn 4,7–29.39–42). Srečanje med Jezusom in Samarijanko ob studentu govori o evangelizaciji. Samarijanka doživi močno izkušnjo Božje bližine v Jezusu Kristusu, ki jo pouči, razsvetli ter se dotakne njenih najglobljih ran in strahov. Ker se ne prestraši, jo srečanje z Jezusom spremeni, Jezus pa se ji lahko razodene kot Odrešenik. Zgodba na ta način nazorno izpostavi prvenstvo osebne izkušnje, osebne vere. Papež Benedikt XVI. v pismu ob *letu vere* piše: »Tudi današnji človek lahko znova doživi potrebo po tem, da se tako kot Samarijanka odpravi k vodnjaku poslušat Jezusa, ki vabi k veri Vanj in k zajemanju iz njegovega vodnjaka, v katerem teče živa voda (prim. Jn 4,14). Znova moramo odkriti navdušenje nad tem, da se hranimo z

¹⁸ Apostolsko pismo papeža Benedikta XVI. z naslovom *Vrata vere*, 11.

Božjo Besedo, ki jo zvesto posreduje Cerkev, in s Kruhom življenja, ki je dan v živež vsem njegovim učencem (prim. Jn 6,51).«¹⁹

56. Sledi oznanjevanje: Samarijanka svojo izkušnjo osvoboditve sporoči someščanom. Nagovarja jih z navdušenjem in jih brez pomislekov povabi, da bi tudi oni srečali Jezusa: *»Pridite in pogledjte človeka, ki mi je povedal vse, kar sem storila. Kaj, če je on Mesija?«* Oznanjevanje je rezultat osebne izkušnje. Ko sta osebna vera in oznanjevanje med seboj povezana, tudi rezultat ne izostane. Ljudstvo najprej verjame Samarijanki in se nato približa Jezusu. Po dveh dneh bivanja z Njim brez Samarijankinega posredništva *»ve«*, da je Jezus Mesija: *»Ne verjamemo več zaradi tvojega pripovedovanja, kajti sami smo slišali in vemo, da je on resnično odrešenik sveta.«*
57. Odlomek o Samarijanki je pomemben tudi z vidika misijonarske metode. Ta se začne s srečanjem v vsakdanjem življenju, v katerem premagamo predsodke drug o drugem. Ko je ustvarjeno ozračje zaupanja in simpatije, se rodi dialog, ki postopoma in brez prisile sogovornika privede do globljih vsebin. Ko se sogovornik sreča z oznanilom, tudi v svoji ranjeni in hrepeneči intimi, se rodita iskanje smisla in želja po odrešenju. Človeškemu klicu po resnici in odrešenju se Jezus odzove z razodetjem samega sebe. Naslednji korak metode je, da se podobno srečanje Božjega in človeškega širi in zaobjame vse več ljudi. V skladu z naročilom apostola Petra: *»Vselej bodite vsakomur pripravljeni odgovoriti, če vas vpraša za razlog upanja, ki je v vas«* (1 Pt 3,15).

Temeljni namen slovenskega pastoralnega načrta

58. Slovenski pastoralni načrt izhaja iz potrebe po močnejši osebni veri ter iz potrebe po novi evangelizaciji. Temeljni namen slovenskega pastoralnega načrta se glasi:

¹⁹ Apostolsko pismo papeža Benedikta XVI. z naslovom *Vrata vere*, 3.

59. Živa občestva Cerkve in njihovi posamezni člani bodo z novo apostolsko gorečnostjo vabili in spremljali brate in sestre k osebni veri, k osebnemu srečanju s Kristusom kot Odrešenikom človeka, da bi se lahko drug drugemu darovali v ljubezni.
60. Namen je srčika celotnega načrtovanja ter pastoralnih strategij in ciljev, ki jih podajamo v nadaljevanju.

Tretji del: Pastoralni izzivi

Pet pastoralnih izzivov za prihodnost

61. Iz namena slovenskega pastoralnega načrta izvajamo pet prednostnih pastoralnih izzivov za prihodnost. Predstavljamo pet glavnih strategij, s pomočjo katerih bomo uresničevali načrt in stopili na pot nove evangelizacije.
62. **Prvi izziv: K izvirom**
Namesto pozunanjene pripadnosti ter pastorage servisiranja obredov in aktivizma se bomo vrnili k izvirom: k Božji besedi, osebni molitvi in občestveni evharistiji kot temeljnemu izkustvu srečanja z Jezusom Kristusom.
63. **Drugi izziv: Poklicanost in poslanstvo**
Namesto pasivnega vztrajanja pri iskanju klasičnih duhovnih poklicev bomo prenovili vzgojo za temeljno in osebno poklicanost vsakega, ki je krščen in birman, ter spodbujali odgovornost za uresničevanje Božjega kraljestva.
64. **Tretji izziv: Živa občestva**
Namesto poudarjanja množičnosti bomo odkrivali in ustvarjali živa občestva, v katerih bo posameznik ustvarjalno sodeloval in celostno osebno rasel.
65. **Četrty izziv: Sočutje in pravičnost**
Namesto zaprtosti vase in prelaganja solidarnosti na institucije bomo krepili duha služenja in sočutja ter med ljudmi poživili delitev dobrin, tako materialnih kot družbenih in duhovnih.
66. **Peti izziv: Odpuščanje in sprava**
Namesto ideoloških nesoglasij bomo sprejeli resnico o storjenih krivicah, vzpostavljali pravico, predvsem pa odločno stopili na pot odpuščanja in sprave.
67. Na osnovi navedenih strategij se odločamo za konkretne ukrepe na vseh ravneh krščanskega življenja: pri sebi, v družini, župniji, škofiji, škofijskih in medškofijskih ustanovah, redovnih skupnostih, laiških gibanjih,

- skupnostih in združenjih ter drugih strukturah Cerkve na Slovenskem.
68. Pastoralni izzivi ne omenjajo vseh področij cerkvenega življenja, kar ne pomeni, da jih zanemarjamo. Načrt želi vnesti predvsem novo miselnost in svojevrstno pastoralno spreobrnjenje, ki je veljavno za celotno življenje in poslanstvo Cerkve. Zavedamo se, da nove miselnosti ni lahko sprejeti, posebej če manjka zgledov, ki vlečejo. V procesu načrtovanja si zato pomagajmo z izkušnjami tistih oseb in stvarnosti v Cerkvi, ki prvine nove evangelizacije že uspešno udeležujejo.

Prvi izziv: K izviro

»Če je kdo žejen, naj pride k meni in naj pije. Kdor veruje vame, bodo, kakor pravi Pismo, iz njegovega osrčja tekle reke žive vode.« (Jn 7,37–38)

Namesto pozunanjene pripadnosti ter pastore servisiranja obredov in aktivizma se bomo vrnili k izviro: k Božji besedi, osebni molitvi in občestveni evharistiji kot temeljnemu izkustvu srečanja z Jezusom Kristusom.

69. Nova apostolska gorečnost je možna, če odločno pristopimo k izviro našega duhovnega življenja. Župnija ne bo napredovala v veri, če bo ostala pri vzorcu servisiranja in množenja dejavnosti, ne da bi »*odri- nila na globoko*«. Občestva ne bodo mogla zaživeti, če bodo pretirano aktivistična in svojim članom ne bodo služila tudi za duhovni počitek, molitev in praznovanje.
70. Srčika slovenskega pastoralnega načrta je osebno srečanje z Jezusom Kristusom. Papež Benedikt XVI. pravi, da srečanje s Kristusom pomeni, da smo »*očarani od njegovih besed, gest in njegove osebe same*«. Očaranost se zgodi, ko »*med mnogimi glasovi slišimo Njegov glas*« in ko »*nas dohiti izžarevanje Dobrote in Ljubezni, ki prihaja od Njega*«. Takrat »*se začutimo objeti in soudeleženi do mere, da želimo ostati z Njim kakor učenca v Emavsu*«. ²⁰
71. Naš osrednji izziv bo iskati »*očaranost*« nad Jezusom Kristusom. Velika naloga je zato ponovno odkritje molitve. Zavedamo se, da Slovenci

²⁰ Nagovor papeža Benedikta XVI. duhovnikom z dne 8. novembra 2011.

malo molimo. Vsi skupaj smo povabljeni v šolo molitve, v kateri bomo odkrivali njen smisel in bistvo, pa tudi različne načine.

72. V zavesti, da je bogoslužje Božje delo, v katerega vstopamo (prim. PZ 116), se bomo nanj dobro pripravljali, ohranjali njegovo bistvo, brez iskanja cenениh učinkov, ter se vzgajali v sveti tihoti in spoštovanju do skrivnostnega dogajanja. Upoštevanje versko zrelost navzočih bomo omogočili polno, zavestno in dejavno sodelovanje. Bogoslužje bo tako postalo tudi šola osebne molitve.
73. Nenadomestljiv prostor za srečanje s Kristusom so zakramenti. Zakramenti predpostavljajo vero v Jezusa Kristusa, saj je On prva in zadnja resnica zakramenta. Nekateri zakramente radi obhajajo tudi oddaljeni kristjani, zato jih je potrebno obhajati tako, da bodo tudi zanje vir srečanja s Kristusom in priložnost za poglobitev osebne vere. Mnoge odrasle bo potrebno ponovno uvajati v govorico zakramentov.
74. *Sveto pismo* naj med nami ponovno zaživi kot učbenik osebne vere, duhovnega poglabljanja ter molitve in ne samo kot priložnostni veroučni pripomoček. Posebno pozornost bomo namenili bibličnim katehezam in novim svetopisemskim skupinam.
75. Moralna prenova naj črpa predvsem iz Kristusovega zgleda odpovedi in ljubezni, ki nam ju je dal s smrtjo in vstajenjem. Oznanjevanje naj se ne izgublja v vzporednih in manj pomembnih temah, temveč naj se osredotoči na neposredno oznanjevanje Jezusa Kristusa (kerigma).

Drugi izziv: Poklicanost in poslanstvo

»Jezus je uprl pogled vanj in rekel: ‚Ti si Simon, Janezov sin. Imenoval se boš Kefa.‘« (Jn 1,42)

Namesto pasivnega vztrajanja pri iskanju klasičnih duhovnih poklicev bomo prenovili vzgojo za temeljno in osebno poklicanost vsakega, ki je krščen in birman, ter spodbujali odgovornost za uresničevanje Božjega kraljestva.

76. Poklicanost v življenje je sad Očetove ljubezni. Človek začne živeti, ker ga Bog ljubi, misli nanj in ga želi. Zaradi ljubezni, ki je človeka ustvarila, se nihče ne more čutiti nezaželenega. Poklican je, da odgovori na

- načrt, ki ga je Bog predvidel ravno zanj. Nihče ne more izbrisati krstne poklicanosti, s katero nas je Bog poklical k svetosti Božjih otrok.
77. Osebno srečevanje s Kristusom omogoča, da odkrivamo in poglobljamo našo identiteto in poklicanost. Ko je apostol Peter spoznal Jezusa, je tudi doumel, kdo je on sam (identiteta) in kaj bo v življenju delal (poslanstvo): »*Ti si Simon, Janezov sin, imenoval se boš Kefa*« (Jn 1,42). Iz vere v Jezusa Kristusa, obhajanja zakramentov in pristnega odnosa z njim rasteta poklicanost in poslanstvo. Zakrament birme poklicanost na poseben način potrjuje in utrjuje.
 78. Postmoderna miselnost človeku vsiljuje prepričanje, da njegov obstoj nima višjega namena in posebne poklicanosti, sploh pa ne presežne. Na duha tega časa nismo imuni niti kristjani, zato bomo v Cerkvi na Slovenskem obnovili in širili kulturo poklicanosti. Bog nas v življenje pokliče kot moške ali ženske, kliče nas v družine, v očetovstvo in materinstvo. Naša poklicanost se nadaljuje v različnih načinih služenja drugim v širši skupnosti, v pluralnosti karizem in služb ter dobi poseben izraz v posvečenih oblikah, kot sta redovništvo in duhovništvo. Zavedamo se, da duhovnih poklicev ne bo manjkalo, če bo moški rad mož in oče, ženska rada žena in mati in če bo župnija odprta za animatorje, katehiste, liturgične sodelavce in voditelje malih skupin.
 79. Ne bomo se bali vabiti k hoji za Kristusom in predlagati pogumnih osebnih odločitev za celostno darovanje v duhovništvu in Bogu posvečenem življenju. Pri tem bomo iznajdljivi, odločni in konkretno zavzeti ter neposredni v odnosu do posameznikov in skupin. Pokazali bomo na medsebojno povezanost poklicev (isti izvir in isti cilj) in na razlike, ob tem pa spoštovali različne težnje poklicanih. Odprti bomo tudi za različne, četudi za naše okolje nove in neveljavljene oblike služenja Bogu in občestvu.

Tretji izziv: Živa občestva

»Po tem bodo vsi spoznali, da ste moji učenci, če boste med seboj imeli ljubezen.« (Jn 13,35)

Namesto poudarjanja množičnosti bomo odkrivali in ustvarjali živa občestva, v katerih bo posameznik ustvarjalno sodeloval in celostno osebno rasel.

80. Klic k novi evangelizaciji je klic k živim krščanskim občestvom. To so občestva, ki jih povezuje vera v Jezusa Kristusa in v katerih je močna navzočnost vstalega Gospoda, ki se kaže v mnogoterih oblikah označevanja ter v bratskem lomljenju kruha in medsebojni pomoči. Živo občestvo je vsaka župnija, v kateri se ljudje med seboj razumejo in si pomagajo ter radi skupaj častijo Boga. Znamenje živega občestva je povezanost pastirja z ljudstvom. Živo občestvo lahko doživimo tudi na množičnem dogodku, kot je bil *slovenski evharistični kongres* v Celju ali na romarskih shodih.
81. Izkušnja kaže, da se v sekulariziranem okolju²¹ vera v Kristusa in ljubezen do bližnjega najbolj poglobljata v majhnih skupinah. Plenarni zbor glede tega pravi: *»Ker so naše župnije marsikje prevelike, v njih posameznik pogosto ne najde tiste sprejetosti in razumevanja, po katerih v svoji notranjosti hrepeni. To lažje najde v manjših živih občestvih, kjer med člani vladajo bratski in sestrski odnosi. Zato je tam, kjer je to mogoče, potrebno oblikovati občestva, ki bodo zadovoljila posameznikova upravičena notranja pričakovanja. Kjer pa so že, jih velja z odprtostjo sprejemati in spodbujati«* (PZ 89).
82. Majhna občestva se ne smejo zapirati pred drugimi ali delovati razpršeno, zato je istočasno potrebno razvijati mreženje občestev in dejavnosti. Plenarni zbor v zvezi s tem naroča: *»Mala občestva so resnično nosilci in pospeševalci življenja v živi povezavi z vesoljno Cerkvijo le prek krajevnih Cerkva. Zato se mala občestva ne smejo postavljati zunaj cerkvenih struktur, to je župnij, ali celo nad nje. Skupine naj se po svojih predstavnikih v župnijskem pastoralnem svetu vključijo v življenje župnijskega občestva«* (prim. PZ 90).

²¹ To je v okolju, ki je izgubilo predhodno zanj značilen verski oziroma cerkveni značaj.

83. Skupine so lahko molitvene, bogoslužne, zakonske, animatorske, sve-topisemske, dobrodelne, izobraževalne, kulturne, skupine za samopomoč, terapevtske idr. Lahko imajo tudi manj kot deset članov, a so zato tudi polne življenjskega potenciala. Skupine po eni strani omogočajo osebno srečanje s Kristusom in brati ter sestrami, po drugi pa so laboratorij in motor za širše delovanje v družbi in Cerkvi.
84. V takšnih skupinah bodo zacvetele laiške karizme, vključno z darom vodenja. Dar vodenja bo potrebno negovati in krepiti z ustreznim usposabljanjem in veščinami. Duhovniki bodo v naštetih skupinah prevzemali tiste vloge, ki po naravi sodijo k njihovemu poslanstvu: razlaga Božje besede, bogoslužje, osebno spremljanje in duhovno vodstvo.
85. Ko govorimo o živem občestvu Cerkve, je pomembno, kakšen zgled občestva dajejo škofje, redovni predstojniki, duhovniki ter drugi voditelji. Škofje naj gradijo živo občestvo najprej z duhovniki. To bo prvi gradnik živega občestva, preko katerega bodo ljudje prepoznali, da so Jezusovi učenci in da imajo med seboj ljubezen (prim. Jn 13,31–35). Brez takih zgledov bo besedilo o živem občestvu mrtvo.

Četrty izziv: Sočutje in pravičnost

»Ko se je izkrcał, je zagledal veliko množico. Zasmilili so se mu in ozdravil je njihove bolnike.« (Mt 14,14)

Namesto zaprtosti vase in prelaganja solidarnosti na institucije bomo krepili duha služenja in sočutja ter med ljudmi poživili delitev dobrin, tako materialnih kot družbenih in duhovnih.

86. Graditi želimo Cerkev, ki brate in sestre ter ljudi odprtega srca vzgaja za vsakdanje sočutje in solidarnost. Z vzgojenim in izraženim sočutjem bo Cerkev ustvarjala prostore upanja in veselja za ljudi, ki so odrinjeni na rob. Kristusovo obličje bo skozi dobrodelnost kristjanov zasijalo na marsikakšnem področju naše družbe.
87. Solidarnost naj postane oblika spreobrnjenja srca in način vsakdanjega življenja. Bolj kot doslej naj preko solidarnosti zaživi tudi načelo subsidiarnosti, ki spodbuja k sprejemanju odgovornosti za skupno dobro

najprej v svojem okolju, društvu, na ulici, v delavnici ali pisarni. Naša pomoč bližnjemu se začinja tam, kjer živimo in delamo.

88. Krščanski pogled na vzpostavitev solidarne družbe je nenadomestljiv, saj je njegova prednost v tem, da na človeka gleda celostno. Ta pogled na človeka in družbo imenujemo tudi družbeni nauk Cerkve. Slednjega moramo v prihodnje bolje spoznati in povezovati s prakso dobrodelnosti. Krščanska dobrodelnost ima prednost in privilegij molitvene podpore. Molimo tako za tiste, ki jim pomagamo, kot za tiste, ki se trudijo za druge.
89. Živo občestvo prepoznamo med drugim tudi po tem, kako organizira in usklajuje dobrodelnost (prim. PZ 283–285). V ta namen je potrebna institucionalna oblika solidarnosti. Na tem področju smo veliko dosegli, zato zdaj storimo korak v smeri srca. Slednje naj se ne vidi samo v večji delitvi materialnih dobrin, temveč tudi v novih oblikah solidarnosti na ravni medčloveških odnosov, premagovanja osamljenosti ter pomoči pri duševni in duhovni ranjenosti. Izziv postajata vzgoja in izobraževanje, s katerima osebe ali skupnosti, potrebne posebne pomoči, usposabljam, da si bodo zmogli in znali pomagati sami. Pri tem bomo pozorni na to, da prostovoljno delo ne bo posegalo na področje strokovnih in terapevtskih pristopov.
90. Ko govorimo o solidarnosti in pravični delitvi materialnih dobrin, je pomembno, kako se na območju medžupnijske in na področju med-duhovniške solidarnosti vedejo cerkvena občestva in njihovi voditelji. Zavedamo se različnih pogojev in danosti med župnijami, pa tudi dejstva, da je duhovniška stiska pogosto skrita. Duhovniki nam niso vzor le takrat, ko pomagajo drugim, temveč tudi tedaj, ko si pustijo pomagati. Verniki bodo solidarnost pokazali tako, da bodo znali poskrbeti za duhovnike, ki so za rast njihove vere podarili svoje življenjske moči.
91. Solidarnost in pravičnost se kažeta tudi v odnosu do cerkvenega premoženja. Zdravo gospodarjenje z materialnimi dobrinami je del zdravega občestvenega in pastoralnega življenja. Večina župnij s premoženjem preudarno upravlja ter s skromnimi sredstvi in prostovoljnim delom dosega uspehe. Težnja Cerkve na Slovenskem po gospodarski samostojnosti je dolžnost in odraz potreb. Slovenija danes sodi med tiste dežele,

v katerih se poslanstvo Cerkve lahko celostno uresničuje in izvaja brez materialne pomoči iz tujine.

92. Nekateri negativni izkušnje na področju upravljanja s cerkvenim premoženjem, kakor tudi predvideno zmanjšanje prihodkov v prihodnosti spodbujajo k prenovi gospodarske miselnosti v celotnem cerkvenem občestvu. V skladu z benediktinskim pravilom *ora et labora* bomo gospodarjenje bolj povezovali z duhovnostjo in moralno rastjo. Zavedamo se, da verodostojnost in preglednost v cerkveni ekonomiji podpirata verodostojnost v oznanjevanju (prim. PZ 55). V Cerkvi si bomo prizadevali za soodgovornost pri zagotavljanju in upravljanju z materialnimi dobrinami. Upoštevali bomo navodila plenarnega zbora (prim. PZ 471–480) glede gmotnih temeljev za delovanje Cerkve, kot so:
- prvenstvo načela, da Cerkev živi od darov vernikov;
 - preudarno gospodarjenje;
 - preglednost in nadzor;
 - strokovnost;
 - finančno načrtovanje.

Peti izziv: Odpuščanje in sprava

»Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo.« (Lk 23,43)

Namesto ideoloških nesoglasij bomo sprejeli resnico o storjenih krivicah, vzpostavljali pravico, predvsem pa odločno stopili na pot odpuščanja in sprave.

93. Slovenci smo razdeljen narod in krivice, povzročene v polpretekli zgodovini, še bolijo. Še več, četudi so dogodki druge svetovne vojne časovno vedno bolj oddaljeni, se delitve, ki pogosto preidejo v sovražna čustva, prenašajo na nove rodove. Cerkev na Slovenskem se čuti posebej nagovorjena in dolžna, da prispeva svoj delež k notranjemu miru posameznikov, narodni spravi ter k splošni kulturi sprave in odpuščanja.
94. Za kristjane je sprava najprej dejavnost, v kateri se po odrešilnem delu Jezusa Kristusa zbližata Bog in svet. Sprava je Božje delo, ki začenja in dopolnjuje spravo z nami. Sprava ni nekaj, kar naredimo ali dosežemo

mi, ampak nekaj, pri čemer smo soudeleženi, s čimer smo obdarovani in pri čemer delujemo kot Božji poslanci.

95. Po krščanskem razumevanju sprave se proces začne z žrtvijo, ne s krivcem in to velja tudi v primerih, ko je žrtev trpljenje ali krivico utrpela s strani katoličanov. Spravo prevečkrat želimo doseči s pritiskom na krivca, da bi le-ta prvi spoznal svojo krivdo in se pokesal. Kristjani verjamemo, da se Bog obrača najprej k žrtvi, k njeni ranjeni in ponižani človečnosti. Najprej s svojo milostjo ozdravlja njo in preko nje seže tudi do krivca. Vzor za prvenstvo žrtve prihaja s križa, na katerem je bil pribit Kristus, njegova žrtev pa ozdravlja celoten svet.
96. Spoznati resnico o obremenjujoči preteklosti v prvi vrsti pomeni spoznati resnico o žrtvah, njihovem trpljenju, smrti in tudi njihovem mučeništvu. Prizadevali si bomo, da bodo žrtve medvojnih in povojnih pobojev dostojno pokopane in da se bo primerno počastil spomin nanje, glede ostalih žrtev, ki so desetletja dolgo živele v ponižanju in strahu, da jim bo po pravni in politični poti, kolikor je mogoče, zadoščeno, še zlasti, da bodo spregovorile in da bodo slišane. Izogibali se bomo pastem ideoloških preprirov in političnih strasti. Spomnimo na to, da prvi kristjani niso preklinjali Nerona (37–68 po Kr.), ampak so častili svoje mučence.
97. Kristjani smo poklicani, da se soočimo z resnico o sebi. Kritični pretres o predvojni, medvojni in povojni vlogi Cerkve na Slovenskem nas še čaka. Zavedamo se, da je duh gospodovalnosti in izključevanja že pred vojno ranil marsikaterega Slovenca in Slovenko.
98. Ko govorimo o narodni spravi, ne moremo zaobiti tistih, ki so povzročili največ trpljenja in smrti. Splošne politične obsodbe zločina, ki jih v Sloveniji sicer pogosto slišimo, ne morejo nadomestiti osebne skesanosti zločinca. Slednji je dejanja običajno storil v zaslepljenosti, zato težko spozna usodne posledice le-teh za življenje drugih. V podobni nezmožnosti za kesanje in spravo so tudi tisti, ki pri zločinu osebno sicer niso sodelovali, so pa senco zla na mlajše rodove podaljševali z zaroto molka in z ideološkim opravičevanjem. Spravo onemogoča tudi prevelika jeza ali želja po maščevanju s strani žrtev oziroma njihovih potomcev in somišljenikov.
99. Večina slovenskih kristjanov, žrtev komunizma, ne goji želje po maščevanju, temveč kljub žalosti le željo po resnici in dostojnem spominu

na pobite. Poznamo primere, ko so si potomci žrtev in morilcev izrekli opravičilo in odpuščanje ter zaživali v miru. Tovrstni primeri na družinski in vaški ravni so vzor in gradniki za spravo na narodni ravni.

100. Smo pred izzivom pravičnosti in odpuščanja. Brez pravičnosti ni miru in sprave. Brez resnice ni pravičnosti. Odpuščanje ne bi bilo odpuščanje, če bi bilo zgolj odgovor na razkrinkanje zločina, poravnano krivico in kesanje zločinca. Odpuščanje prehiteva tako politično poravnavo krivic kot kesanje zločinca. Krščansko odpuščanje je vodilna sila na poti sprave.
101. Naš pogled se ob tem ozira na bl. mučenca Alojzija Grozdeta,²² bl. drinske mučenke²³ in druge krščanske pričevalce za vero v 20. stoletju,²⁴ ki so s trpljenjem ali smrtjo izpričali zvestobo Kristusu. Zavedamo se, da je njihova žrtev kakor zajetje milosti, ki se bo na naš narod še razlila.
102. Cerkev na Slovenskem se zavezuje k prvenstvu žrtve. Njena molitev in delo bosta najprej usmerjena k žrtvi, ne glede na njeno versko ali politično prepričanje in ne glede na to, kdo so bili njeni mučitelji ali morilci. Zavezuje se k dialogu z vsemi ljudmi dobre volje v iskanju resnice in sprave, predvsem pa h gojitvi kulture odpuščanja, ki je v omenjenih procesih najbolj Kristusova kultura.

²² Več o blaženem in njegovi beatifikaciji: <http://aktualno.rkc.si/?fmod=13&id=10392>.

²³ Več o blaženih in njihovi beatifikaciji: <http://aktualno.rkc.si/?id=11540>.

²⁴ Številni ubiti in pomorjeni slovenski duhovniki, redovniki in bogoslovci ter nekateri verni laiki so predstavljeni v knjigi z naslovom *Palme mučeništva*, ki jo je leta 1995 izdala Mohorjeva družba Celje.

Četrty del: Pastoralni itinerariji

»Koga naj pošljem?« (Iz 6,8)

103. Cerkev na Slovenskem stopa na pot nove evangelizacije, ki bo spremenila srca, miselnost, pa tudi organiziranost in strukture. Kot je dejal Jezus: *»Nihče ne vliva novega vina v stare mehove, sicer vino razžene mehove in je z mehovi vred uničeno, ampak dajejo novo vino v nove mehove«* (Mr 2,22). O spremembi miselnosti smo govorili v osrednjem delu dokumenta, zdaj pa odgovarjamo na vprašanje, kakšno je stanje osebja in struktur ter h katerim spremembam kliče.
104. Izkušnja dosedanjih pastoralnih načrtovanj kaže, da načrt stoji in pade pri vprašanju *»kdo«* in ne pri vprašanju *»kaj«*. Lažje se je dogovoriti, *kaj* moramo storiti, kot se uskladiti, *kdo* bo kaj storil. Ključno je torej vprašanje osebja oziroma izvajalcev načrta.
105. Čeprav nekateri pastoralni teologi trdijo, da je nova evangelizacija predvsem v rokah laikov, ni prav, da vso pozornost usmerimo le nanje. V kolikor bo naš proces prebudil samo laike, ne bo prinesel zelenih sadov. Ključ je v uravnoteženem odnosu med kleriki in laiki. Jasno mora biti, da so si oboji enaki v dostojanstvu, hkrati pa različni po vlogi in nalogi.
106. Večstoletni vzorec Cerkve na Slovenskem glede duhovnikov se spreminja: vedno manj jih je, njihova povprečna starost v letu 2012 je blizu 60 let. Posledice manjšega števila duhovnikov se kažejo v življenju župnij, posebej tistih, ki preidejo v soupravo. Manj razpoložljivih duhovnikov spreminja tudi duhovniški pastoralni in življenjski slog. Duhovnik časovno težje opravi gospodarsko-administrativne obveznosti in je v stiski pri odgovarjanju na potrebe vernikov po zakramentih in zakramentalih. V manjši meri se zato posveča oznanjevanju, zlasti tistim oblikam, ki sodijo na področje nove evangelizacije (mladinska pastorala, kateheza odraslih, osebno spremljanje ipd.).
107. Slovenski duhovniki so praviloma marljivi in zvesti svojim dolžnostim. Mnogi kljub starosti in opešanosti vztrajajo na župnijah in se trudijo po najboljših močeh. Pri nekaterih se kaže utrujenost in nezaupanje do pastoralnih novosti. Zdi se jim, da s pastoralno prenovi prihajajo le dodatne zadolžitve, ne pa razbremenitve. Od duhovnikov zato v prihodnje ne bomo

- zahtevali več dela, več aktivizma, temveč da bodo bolj osredotočeni na tisto delo, ki je zapisano v teološko srčiko duhovništva. Vodilo za marsikaterega slovenskega duhovnika bi lahko bilo: *delati manj, delati bolje, več moliti*. Pa tudi: *skupaj delati, bolje delati – skupaj moliti, bolje moliti*.
108. Tudi redovnice in redovniki se soočajo s staranjem članstva in krizo poklicev. Nekateri ženski redovi so ekonomsko nestabilni, pri moških redovih pa je zaznati krizo skupnosti. Več redov se je v zadnjih desetletjih načrtno odločilo za večjo zvestobo izvorni karizmi, kar je posebej ovrednotil že plenarni zbor (prim. PZ 416). Redovnice in redovniki tudi zaradi tega na nekaterih pastoralnih področjih delujejo izrazito prodorno in v skladu z duhom nove evangelizacije.
109. Veliko upanje so laiki, ki kot člani gibanj, skupnosti in združenj ter laičkih organizacij delujejo v ŽPS, v različnih župnijskih skupinah in službah. Čeprav na splošno beležimo upad verske prakse, je delovanje laikov v najožjem jedru Cerkve spodbudno. Kjer je prostor za množstvo karizem odprt, se pojavijo zreli in odgovorni možje in žene, ki svojo osebno vero živijo v darovanju samega sebe skupnosti. Za Cerkev dodatno priložnost pomenijo laički teologi, ki so si pridobili visokošolsko oziroma univerzitetno teološko in pastoralno izobrazbo ter so povezani s Cerkvijo. Nekateri med njimi ne najdejo primernih delovnih mest niti v širši družbi niti v Cerkvi.
110. Nejasen je položaj laičkih katehistinj in katehistov. Nekateri med njimi so redno zaposleni in imajo za katehetsko delo kanonično poslanstvo (*missio canonica*), na mnogih župnijah pa prostovoljno delujejo katehistinje in katehisti, ki nimajo uradnega cerkvenega dovoljenja bodisi ker nimajo pogojev bodisi ker duhovniki zanj niso uradno zaprosili. Glede na potrebe po oznanjevanju in na možnosti vzgojnega dela z otroki in odraslimi je po župnijah premalo katehistinj in katehistov ter pastoralnih asistentov. Po eni strani ni finančnih sredstev za njihovo vzdrževanje, po drugi pa je tako pri pastirjih, kot pri vernem občestvu opaziti premalo pastoralne volje za ureditev njihovega statusa.
111. Pomenljivo je dejstvo, da nam v Cerkvi na Slovenskem kljub pozivom in željam (prim. PZ 408) ni uspelo izobraziti in usposobiti več kandidatov za poslanstvo stalnih diakonov. Stalni diakonat ostaja izziv za prihodnost.

Kakšne strukture potrebujemo?

112. Na ravni cerkvenih struktur smo pred več izzivi. Eden izmed njih je pastoralno, po potrebi pa tudi pravno združevanje župnij. V zadnjem stoletju se je demografska slika v Sloveniji zelo spremenila. Slovenci smo iz kmečkega postali urban narod. Nekateri predeli Slovenije so se izpraznili, večja mesta so postala primerljiva z evropskimi, vključno z multikulturalnostjo in multietničnostjo. Čas je, da se meje župnij in dekanij prilagodijo novim razmeram in da so na tovrstne spremembe poleg duhovnikov pripravljene tudi verniki (prim. PZ 425).
113. Slovenija ima od leta 2006 namesto treh škofij in enotne metropolije šest škofij in dve metropoliji. Z več škofi ordinariji se je povečala SŠK, kar je dobro za njeno notranjo dinamiko in ustvarjalnost.
114. Vprašljiva je učinkovitost nekaterih medškofijskih organizmov. Največkrat se zalomi pri vprašanju, ali je določen organizem svetovalne ali tudi izvršilne narave. Kakšne so njegove pristojnosti? Ali morda opravlja tudi dela in naloge kakega drugega organizma? Pogosto je nerazčičeno vprašanje financiranja.
115. Za bolj učinkovito delovanje Cerkve bo v prihodnje potrebno:
 - jasno določiti in opredeliti poslanstvo posameznih organizmov;
 - pokazati večjo odločnost pri ukinjanju nepotrebnih organizmov;
 - bolj dosledno upoštevati načelo subsidiarnosti;
 - v okviru SPS omogočiti delovanje nekakšnega foruma, ki bo hitro in učinkovito odločal;
 - gojiti kulturo načrtovanja s poudarkom na dialogu in sproti refleksiji.

Veliki itinerariji pastoralne preнове

116. Načrt, s katerim stopamo na pot nove evangelizacije, bomo uresničevali najprej osebno ter v župnijah in skupinah. Nekateri pomembni premiki se lahko zgodijo, če se zanje dogovorimo na ravni šestih škofij. V sklepnem poglavju slovenskega pastoralnega načrta zato podajamo nekaj

pomembnih in obveznih itinerarijev²⁵ pastoralne preнове v luči nove evangelizacije. Ti povzemajo bistvene poudarke načrta, obenem pa pripravljajo konkretne spremembe. SŠK in SPS sta odgovorna za končno in zavezujočo izdelavo itinerarijev. Nekateri itinerariji bodo pripravljani v enem letu, drugi bodo potrebovali daljše časovno obdobje.

Biblična prenova

117. Biblična prenova, za katero se bomo zavzemali, vključuje: pridiganje na osnovi predstavitve in razlage Božje besede, osebno branje, uporabo *Svetega pisma* pri katehezi ter *léctio divína*.²⁶ Naš poseben cilj bo, da bi svetopisemske skupine v prihodnjem desetletju postale vsaj toliko razširjene, kot so danes zakonske ali molitvene. V ta namen bomo pripravili gradiva za biblične skupine, razdeljene v nekaj letnikov. Gradiva bodo poljudna, da jih bodo lahko uporabljali različni krogi vernikov in bodo omogočala vodenje skupine teološko povprečno izobraženemu voditelju. Za ustanavljanje bibličnih skupin bo pomembno dosedanje delo z bralci bogoslužnih beril, saj so le-ti med bolj primernimi za članstvo v bibličnih skupinah.

Prenova otroške in mladinske kateheze ter priprave na prejem zakramentov

118. V tradicionalni družbi sta bila otroška kateheza in prejemanje zakramentov v določenem starostnem obdobju samoumevna, v današnjem sekulariziranem okolju pa temu ni več tako. Smernice za novo evangelizacijo narekujejo prenovalo kateheze in uvajanje v zakramente po katehumenskem modelu oziroma po mistagogičnih načelih. Povedano preprosto: otrok prejme zakrament, ko sta on in družina, iz katere prihaja, dovolj zrela zanj, ne pa, ko je dopolnil določeno starost ali opravil

²⁵ V latinskem jeziku beseda *itinerarium* pomeni karto cest ali načrt potovanja. V pastoralni teologiji izraz uporabljamo za sklop dejavnosti in programov, ki vodijo k določenemu cilju.

²⁶ *Léctio divína* je metoda branja in premišljevanja Božje besede ter duhovno vstopanje v svetopisemske vsebine. Metodo je posebej priporočil papež Benedikt XVI. v posinodalni apostolski spodbudi z naslovom *Božja beseda v življenju in poslanstvu Cerkve*. Več na www.vatican.va/holy_father/benedict_xvi/apost_exhortations/index_en.htm.

določeno število ur rednega verouka. Priprava na zakrament je daljša, bolj temeljita in izvajana v manjših skupinah. Temu načelu bo morala slediti prenova osnovnošolskega verouka, ki ga bo potrebno razdeliti v dva duhovno-pastoralna stebra. Prvi bo namenjen otrokom in njihovim družinam, ki so na začetku spoznavanja Jezusa Kristusa in si želijo splošne verske vzgoje. Drugi bo rasel iz prvega in bo pripravljen za tiste, ki zorijo za osebno srečanje s Kristusom v zakramentih. Pri tem se opiramo na zapis plenarnega zbora o novih poudarkih v katehezi (PZ 349), kakor tudi na lineamenta za škofovsko sinodo o novi evangelizaciji.²⁷

119. Po prejemu zakramentov uvajanja otrok oziroma mladostnik globlje vstopi v proces mistagoške kateheze. Ob tem mu bo prenovljena mladinska kateheza omogočila iskanje odgovorov na vprašanja o njegovem mestu v Cerkvi in družbi.

Prestop na katehezo odraslih

120. Prestop na katehezo odraslih je eden od osnovnih itinerarijev povsod, kjer krajevne Cerkve stopajo na pot nove evangelizacije. O tem je tekla beseda na plenarnem zboru (PZ 354–356) in še prej, v letih po drugem vatikanskem cerkvenem zboru.²⁸ Na slovenski ravni bomo najprej povežali tiste, ki že udeležujejo programe duhovnega poglobljanja in pastoralnega izobraževanja za odrasle. Teh programov zlasti v mestih ni malo, potrebujejo pa več prepoznavnosti in približevanja širšim skupinam vernikov. Pretresli bomo možnost, kako bi v to delo vključili laiške teologinje in teologe. Zavedamo se, da večina duhovnikov posebnih izkušenj s katehezo odraslih nima.
121. Katehezo odraslih bomo uresničevali v štirih smereh:
- vzporedno s katehezo otrok; to so programi za starše otrok, ki so vpisani v osnovnošolski verouk, zlasti v obdobju priprave na zakramente;
 - v obstoječih skupinah: zakonske, biblične in karitativne skupine, laiška gibanja, skupnosti in združenja, pa tudi srečanja ŽPS že vsebujejo katehetski moment, ki ga bomo v prihodnje še bolj poudarili;

²⁷ Lineamenta za XIII. redno zasedanje sinode škofov na temo *Nova evangelizacija za posredovanje krščanske vere*, 18–20.

²⁸ Naslov 1. katehetskega simpozija l. 1971 je bil *Kateheza odraslih*.

- z ustanovitvijo novega modela šole verskega poglobljanja in molitve za odrasle: v prihodnjih letih bomo pretehtali ustanovitev tovrstne šole, ki bi jo izvajali po dekanijah in župnijah;
- v okviru daljnih in bližnjih priprav na prejem zakramenta zakona.

Laiške teologinje in teologi, katehistinje in katehisti

122. Iz izkušenj, želja in potreb je na področju katehetskih delavcev razvidno dvoje:
1. Laiških katehistinj in katehistov mora biti več, kot jih je danes.
 2. Razen tistih, ki so si pridobili teološko, katehetsko in pastoralno izobrazbo s študijem teologije na *Teološki fakulteti* ali na *Katehetsko pastoralni šoli*, je za katehetsko delo potrebno pridobiti tudi druge prostovoljke in prostovoljce.
- Pri tem se je potrebno izogibati prepričanju, da je za poučevanje verouka dovolj predanost in nekaj verskega znanja, saj so zlasti odraščajoči in mladina zelo zahtevni.

Laiki – voditelji bogoslužja

123. V skladu z razcvetom karizem in zaradi potrebe po živem in soodgovornem občestvu bomo v prihodnje za vodenje določenih bogoslužnih opravil postavili laike. Ta opravila so: vodenje nedeljskega besednega bogoslužja (s podelitvijo obhajila), molitvene ure pred Najsvetejšim, obhajanje bolnikov na domu, molitev križevega pota. Laiki kakšnega od bogoslužij ponekod že vodijo, za ostale pa pravnih in teoloških ovir ni. Obrednik z naslovom *Bogoslužje Božje besede in ljudske pobožnosti*, *Priročnik za voditelja laika* je bil s strani SŠK že potrjen. Trenutno izrazite potrebe po laičkih voditeljih nedeljskega bogoslužja še ni, je pa primerno, da se zanje na ravni škofij pripravijo programi izobraževanja in usposabljanja. Pri tem je potrebno biti pozoren na ohranjanje identitete posameznega stanu v Cerkvi.

Vzgoja voditeljev manjših skupin in mreženje le-teh

124. Četudi se ne odrekamo množičnosti in večjim dogodkom, je v procesu nove evangelizacije bistveno dogajanje osredotočeno na majhne skupine. Skupina ne zaživi, če nima duhovno zrelega in za vodenje veččega voditelja. Odgovornosti za ustanavljanje in vodenje majhnih skupin ne morejo prevzeti zgolj duhovniki. Tako duhovnik kot voditelj skupine potrebujeta osebno poglobitev ter učenje večšin vodenja in mreženja. Nekaj odličnih programov v tej smeri v naši Cerkvi že poteka. Na slovenski ravni jih bo potrebno razširiti in dopolniti.

Vzgoja bodočih duhovnikov

125. Papež Benedikt XVI. je o duhovništvu dejal: *»Božja drznost, da sebe zaupa človeškim bitjem, in da nas, četudi pozna naše slabosti, še vedno obravnava kot sposobne, da delujemo in smo navzoči namesto Njega, ta Božja drznost je zares velika in se skriva v besedi duhovništvo.«*²⁹ Nova evangelizacija, ki je nova tudi v metodi in izrazu, nekaterih tradicionalnih vlog duhovnika več ne predvideva ali jim zmanjšuje pomen. V teh časih je *»Božja drznost«* glede duhovništva enaka, duhovnik pa enako potreben in ključen kot nekoč. Njegova prva naloga je, da se posvečuje v tem, kar je: živo znamenje Kristusa med brati. Vzgoja bodočih duhovnikov mora zato stremeti k močnemu izkustvu vstalega Kristusa ter duhovnosti dobrega pastirja. Merila in programi njihove vzgoje morajo na tej točki vztrajati. Kar zadeva študij teologije, je pomembno, da temelji na vedah, kot so *Sveto pismo*, dogmatika in moralna teologija. Enako pomembno je poznavanje filozofije, vključno s sodobnimi miselnimi tokovi. Prezgodnji študij humanističnih in pedagoških ved lahko kandidate za duhovništvo zavede v aktivizem in izvotljeno pastoralno prakso.

Dialog z neverujočimi, drugače mislečimi in drugače verujočimi

126. Prvi korak nove evangelizacije je korak navznoter in tudi slovenski pastoralni načrt ima težišče na novi krščanski zavednosti in apostolski

²⁹ Nagovor papeža Benedikta XVI. ob sklepu leta duhovništva z dne 11. junija 2010. Več na www.annussacerdotalis.org/clerus/dati/2010-06/21-13/Conclusion_e_AS_en.html.

gorečnosti tistih, ki so v jedru Cerkve. Vendar nas nova evangelizacija ne zapira vase in ne ustvarja duhovne elite. T. i. »dvorišče poganov« najprej pomeni načelo odprtosti za vse ljudi dobre volje, ki iščejo resnico in pravico, ter za vse, ki so na poti spoznanja Boga. Drugače misleči ne sme biti razumljen kot nasprotnik ali celo kot odpadnik. Brez drugače mislečih kristjan v današnji družbi ne more poglobljati svoje identitete. Spomnimo, da je ravno pluralna družba rimskega imperija ustvarila ugodne pogoje za razvoj krščanstva.

127. Bolj konkretno gre za sklop dejavnosti Cerkve, ki razvijajo dialog z neverujočimi in drugače mislečimi. Svojevrstno »dvorišče« predstavljajo oddaljeni kristjani, ki zakramentov ne prejemajo, so pa dovzetni za blagoslove, tradicionalna slavlja in ljudske običaje ter določene obrede. Na ravni župnij zato ohranjamo tovrstne dejavnosti, na širši družbeni ravni pa bolj kot doslej vzpostavljamo dialog s kulturo, umetnostjo, mediji in intelektualci.

Nova področja dobrodelnosti

128. Dobrodelnost sodi k bistvu pastoralnega delovanja. Vztrajali bomo pri dosedanjih oblikah dobrodelnosti in jih vzpostavljali v župnijah, kjer še ni nobene organizirane oblike. Poleg splošne krepitve dobrodelnosti jo moramo razširjati tudi na nova področja. Prvo je področje osebnih stisk. Izzivov je veliko: bolniki, ostareli in osamljeni, ovdoveli, ranjeni po ločitvi, ranjeni po hudem trpljenju ali zaradi izgube smisla, zasvojeni na kemičen ali nekemičen način, prikrajšani za to ali ono človeško dobrino. Poleg strokovnih terapevtskih pristopov, ki se jih poslužujemo v mejnih situacijah, lahko veliko dobrega naredimo s pogovorom, svetovanjem, s skupinami za samopomoč, pa tudi s preprostimi skupinami za animacijo in druženje. Pri teh pristopih ne smejo manjkati ustrezna strokovnost, usposabljanje in supervizija. Področje za razvoj dobrodelnosti je tudi izobraževanje in usposabljanje obubožanih za življenje. Prvi koraki v tej smeri so lahko programi usposabljanja za lastno pridelovanje hrane.

Družbeni nauk Cerkev

129. Družbeni nauk Cerkev sodi tako v steber oznanjevanja kot v steber dobrotelnosti. Po eni strani evangelij prevaja v družbeno življenje, po drugi pa krepi dobrotelnost, ji odpira oči ter ji nudi miselno ozadje. *Pastoralno leto socialne pravičnosti oziroma družbenega nauka Cerkev (2011–2012)*³⁰ je pokazalo, da slovenski katoličan pozna le nekatere teme družbenega nauka (npr. družina), v mnogih drugih (npr. človekovo delo) pa je nepoučen ali neveden. V prihodnje si bomo prizadevali za boljše poznavanje družbenega nauka Cerkev. Povezali bomo dosedanja izobraževanja ter dejavnosti in po potrebi zastavili nova.

Proces načrtovanja v prihodnjih letih

130. Slovenski pastoralni načrt je bolj dogajanje kot besedilo, bolj proces kot zapisana navodila. Pripravljeno besedilo predstavlja začetek večletnega duhovnega dogajanja in pastoralne preнове. Je vodilo in pripomoček, da bo Cerkev na Slovenskem v občestvih, organizmih in ustanovah opravila načrtovanje.

131. Preskočiti moramo še eno past in to je želja, da bi krovni dokument slovenskega pastoralnega načrta podal čim bolj konkretne in učinkovite rešitve za delo po župnijah in skupinah, da bi torej postal nekakšen pastoralni priročnik. Pričujočega dokumenta ne smemo razlagati kot navodila, *kaj nam je storiti*, pač pa kot smernice, *kakšni naj bomo*. Prve niso pastoralno-tehnične rešitve, prva sta nova apostolska gorečnost in pastoralno spreobrnjenje.

132. Glavni odgovorni za uresničevanje načrta so škofje. Če škof v svoji škofiji slovenskega pastoralnega načrta ne sprejema oziroma mu le-ta ne pomaga pri vodenju škofije, je nekoristen. Takoj za škofi, združenimi v SŠK, so za pastoralni načrt odgovorna škofijska telesa, na medškofijski ravni pa SPS s svojimi komisijami, odbori in uradi. SPS

³⁰ Več na <http://aktualno.rkc.si/?id=11541>.

bo v dogovoru s škofi razdelil naloge posameznih projektov in itinerarijev ter določil časovnico. Podobno bodo odgovornosti razdeljene v primerih, ko bomo načrtovali na ravni redovnih skupnosti, župnij in laiških gibanj, skupnosti ter združenj. Predstojnik ali voditelj je vedno tudi prvi načrtovalec in glavni izvajalec načrta. Načrt, čeprav je sad skupnih molitev in razmišljanj, voditelja ne razbremeni teže odgovornosti.

133. Pri načrtovanju velikokrat naredimo napako, ko zanemarimo moderiranje procesa. Proces je nekaj živega in spreminjajočega, zato zahteva nenehno spremljanje in prilagajanje. Moderiranje vključuje nadzor, koordinacijo in animacijo načrtovalnega procesa na različnih ravneh in med različnimi akterji. Na medškofijski ravni bo za moderiranje poskrbelo tajništvo SPS, ki bo v ta namen tudi kadrovsko okrepljeno. Podobno je za moderiranje potrebno skrbeti na ravni škofij, župnij, redovnih skupnosti ter laiških gibanj, skupnosti in združenj.
134. **Leto 2012–2013: Leto vere in leto branja krovnega dokumenta SŠK in SPS:** Škofje objavijo dokument *Pridite in poglejte* (PIP) ter razglasijo začetek načrtovanja. Načrtovanje je razumljeno kot način obhajanja leta vere. Leto je namenjeno branju dokumenta, analizi, poglobljanju in razpravi po občestvih. Sveti, komisije, odbori in uradi si razdelijo študij in izdelavo vseslovenskih pastoralnih itinerarijev. SPS poskrbi za ustrezne pripomočke za študij in načrtovanje.

Škofije, redovna predstojništva, vodstva laiških gibanj, skupnosti in združenj: Poskrbijo za animacijo duhovnikov, redovnic in redovnikov oziroma svojih članov ter za molitveno podporo. Za načrtovanje usposablajo odgovorne ljudi na nižjih ravneh. Načrtovalni proces prilagodijo glede na potrebe in načrte, ki so v teku. Pripravijo pripomočke za študij in načrtovanje. Organizirajo srečanja in dogodke.

Župnije, redovne skupnosti, skupine: Vstopajo v načrtovani proces in se usposablajo za načrtovanje. Sledi študij, poglobljanje in aplikacija dokumenta. Poudarek je na soočenju s samim seboj oziroma na analizi stanja.

135. Leto 2013–2014: Leto pisanja pastoralnih načrtov

SŠK in SPS: Nadzirata opravljene korake. Potrjujeta izdelane itinerarije. Koordinirata slovenski itinerarij in župnijske pastoralne načrte.

Škofije, redovna predstojništva, vodstva laičkih gibanj, skupnosti in združenj: Animirajo župnije in druga občestva za pisanje njihovih načrtov. Organizirajo srečanja in dogodke v povezavi s pisanjem načrtov in s potrditvijo ter vročitvijo le-teh.

Župnije, redovne skupnosti, skupine: Pišejo in sprejemajo svoje pastoralne načrte.

136. Nadaljnja leta

SŠK in SPS: Nadzirata proces. Analizirata načrte župnij in drugih občestev. Nadaljujeta z izdelavo itinerarijev, ki so dolgoročne narave in zahtevajo večje spremembe v miselnosti in sistemu.

Škofije, redovna predstojništva, vodstva laičkih gibanj, skupnosti in združenj: Nadzirajo prve korake pri uresničevanju pastoralnih načrtov. Nudijo podporo pri bolj tehtnih spremembah. Počasna občestva spodbujajo, radikalna pa umirjajo.

Župnije, redovne skupnosti, skupine: Uresničujejo svoje pastoralne načrte, jih preverjajo in dopolnjujejo v skladu z lastnimi spoznanji ter navodili s škofijske in vseslovenske ravni. Nekateri vseslovenski pastoralni itinerariji bodo šele v tej fazi prišli do župnij in skupnosti v obliki zavezujočih pastoralnih norm.

137. V pastoralnem letu 2017–2018 bo potekala prva refleksija uresničevanja slovenskega pastoralnega načrta. Po potrebi in v skladu s spoznanji lahko proces dobi novo strateško smer. Po potrebi se lahko takrat napiše nov krovni dokument ali novo strateško dopolnilo k pričujočemu krovnemu dokumentu.

Dodatek

Podajamo primere smernic in ukrepov za uresničitev petih strateških izzivov (prim. PIP 62–66, širše 67–101). Zanje se odločimo osebno, v družini, župniji, redovni skupnosti ali laiškem gibanju, skupnosti oziroma združenju. Nekaj ukrepov je v pristojnosti škofij in medškofijskih ustanov. Te posebej obravnavamo v poglavju o pastoralnih intinerarijih. Avtorji dokumenta podajamo le predloge in primere ukrepov, ki naj jih načrtovalci ustvarjalno in odgovorno izberejo ali dodajo glede na specifične potrebe in okoliščine.

Prvi izziv – K izvirom: primeri ukrepov (prim. PIP 69–75)

Osebno

Več in bolje moliti.

Naučiti se moliti na nove načine, vključno z meditacijo.

Udeležiti se duhovne obnove ali duhovnih vaj.

Udeležiti se srečanj verskega poglobljanja.

Vključiti se v skupino, ki pomaga k duhovni pogloblitvi.

Brati *Sveto pismo*, še posebej evangelije.

Prebrati vsaj en evangelij in vsaj eno knjigo z duhovno vsebino.

Redno prejemati zakramente in se nanje dobro pripraviti.

...

V družini

Redna molitev pred jedjo in po jedi.

Oblikovati in gojiti družinsko bogoslužje.

Brati *Sveto pismo* za otroke.

Pripraviti družinsko romanje.

Družinska praznovanja naj vsebujejo zahvalo Bogu.

V stanovanju nameniti posebno mesto za verska znamenja.

Skrbeti za seznanjenost z verskim tiskom, versko literaturo ter z verskimi vsebinami, ki so na voljo s pomočjo sodobnih elektronskih medijev, zlasti na spletu.

...

V našem občestvu (župniji, redovni skupnosti oziroma laiškem gibanju, skupnosti ali združenju)

V poučevanje verouka vključiti več svetopisemskih besedil in ustreznih razlag.

V poučevanje verouka uvajati osebni pristop in moliti skupaj z veroučenci. Podeljevanje zakramentov po načelu duhovne in ne kronološke zrelosti.

Organizirati versko poglobljanje za odrasle.

Organizirati katehezo odraslih.

Organizirati duhovno obnovo ali duhovne vaje.

Uvesti biblično skupino.

Uvesti molitveno skupino.

Srečanja skupin naj vsebujejo Božjo besedo (dneva).

Naučiti se in vpeljati *léctio divína* (molitveno branje Božje besede).

Ovrednotiti tradicijo in običaje, ki poživljajo osebno vero.

Množični občestveni dogodki naj bodo osredotočeni na osebo Jezusa Kristusa.

Cerkve naj bodo čez dan odprte.

Izboljšanje bogoslužne govornice v smeri zbranosti, lepote in globine.

...

V Cerkvi na Slovenskem

Ohraniti in okrepiti romanja v romarska svetišča kot šole vere in jih povezovati z župnijskim življenjem.

Podati smernice za podeljevanje zakramentov po mistagogičnem načelu.

Podati smernice za prenavo osnovnošolske kateheze.

Podati smernice za biblično prenavo in ustanovitev bibličnih skupin.

Podati smernice za prestop na katehezo odraslih.

Podati smernice za šolo verskega poglobljanja in molitve.

Podati smernice za vzgojo laikov za vodenje nekaterih oblik bogoslužja.

...

Drugi izziv – Poklicanost in poslanstvo: primeri ukrepov (prim. PIP 76–79)

Oseбно

- Utrjevati identiteto poklicanosti v družini in krščanskem občestvu.
- Udeležiti se duhovnih vaj z namenom spoznavanja, razločevanja ali ponovnega ovrednotenja svoje poklicanosti.
- Ponuditi svoje sposobnosti in darove širši skupnosti.
- Skrbeti za redno molitveno in zakramentalno življenje.
- Gojiti držo odprtosti in poslušanja.
- Sodelovati v molitveni zvezi za duhovne poklice.
- V svojem okolju pričevati, da sem kristjan.
- Poiskati duhovnega spremljevalca.

...

V družini

- Skupna molitev, branje Božje besede in redno obhajanje zakramentov.
- Vzgoja otrok za odkrivanje darov in služenje skupnosti.
- Poskrbeti za razvidnost očetovske in materinske vloge.
- Podeljevanje verske izkušnje, prostovoljstvo.
- Sodelovati v akciji za misijone.
- V družinski krog povabiti redovnico, redovnika ali duhovnika.
- Udeležiti se mašniškega posvečenja, nove maše ali redovnih zaobljub.
- Pozitivno govoriti.

...

V našem občestvu (župniji, redovni skupnosti oziroma laiškem gibanju, skupnosti ali združenju)

- V ŽPS sprožiti razpravo in postopke za odkrivanje mnoštva karizem.
- Več moči usmeriti v vzgojo sodelavcev (npr. na področju kateheze).
- Poskrbeti za duhovno in strokovno rast voditeljev manjših skupin.
- Pripraviti srečanja in duhovne obnove za voditelje skupin.
- Duhovnik se vključuje predvsem kot duhovni spremljevalec in vzgojitelj laiških voditeljev.

Pri delu z mladimi posebno pozornost nameniti vprašanju poklicnosti – mladi oznanjevalci med mladimi.

Itinerarij za poglobljanje vere in razločevanje poklicnosti.

Organizirati in izvesti različne programe za poglobljanje zavedanja o različnih oblikah poklicnosti v Cerkvi (znotraj laiškega, redovniškega in duhovniškega stanu).

Omogočiti duhovno in poklicno spremljanje.

...

V Cerkvi na Slovenskem

Podati smernice za vzgojo in vzpostavitev prostovoljnih katehistov in katehistinj.

Podati smernice za vzgojo duhovnikov za čas nove evangelizacije, kot jo zastavlja slovenski pastoralni načrt.

Pripraviti načrt delovanja župnij za čas, ko bo pomanjkanje duhovnikov večje.

Pripraviti načrt in vzgojiti sodelavce za odkrivanje, spremljanje, oblikovanje in razločevanje poklicnosti.

...

Tretji izziv – Živa občestva: primeri ukrepov (prim. PIP 80–85)

Osebno

Preveriti svoj odnos do krajevnega občestva in širše družbe.

S svojimi darovi se dati na razpolago v skupini.

Moliti za svojo župnijo.

...

V družini

Družino razumeti in živeti kot živo občestvo.

Krepiti družinski pogovor.

Moliti drug za drugega.

...

V našem občestvu (župniji, redovni skupnosti oziroma laiškem gibanju, skupnosti ali združenju)

Ustanoviti novo skupino za mladino ali odrasle.

Obstoječe skupine (ŽPS, pevski zbor, bralci, dobrodelna skupina, ...) prenoviti v smislu živega občestva, kot ga podaja slovenski pastoralni načrt. Formacija laikov za delovanje v majhnih skupinah in prevzemanje odgovornosti za vodenje le-teh.

Okrepiti sodelovanje ljudstva pri bogoslužju.

Kljub novim poudarkom na majhnih skupinah poskrbeti, da župnija ne izgubi teritorialnega načela, po katerem v občestvo sodijo vsi verujoči, ki živijo v njenih mejah.

...

V Cerkvi na Slovenskem

Podati smernice za formacijo duhovnikov za sodelovanje z laiki in prevzemanje vloge duhovnega spremljevalca posameznikov in skupin.

Spodbujati oblike formalnega in neformalnega izobraževanja za ustanavljanje in vodenje majhnih skupin.

Spodbujati občasna množična srečanja in slavja za pripadnike malih živih občestev.

...

Četrty izziv – Sočutje in pravičnost: primeri ukrepov (prim. PIP 86–92)

Osebno

Ovrednotiti odnos do kulture, ki spodbuja porabništvo.

Gojiti duha odpovedi in solidarnosti.

Na delovnem mestu ohraniti visoko etično držo.

Izogibati se sivi ekonomiji.

...

V družini

Vzgajati otroke za sočutje in pravičnost.

Zahvaljevati se Bogu v družinski molitvi za dobrine, ki jih imamo.

Družino odpreti za solidarnost v širšem sorodstvu in sosedstvu.

...

V našem občestvu (župniji, redovni skupnosti oziroma laiškem gibanju, skupnosti ali združenju)

Oznanjevati in spodbujati k sočutju.

Ustanavljati in širiti skupine, ki delujejo na področju dobrodelnosti.

Organizirati srečanja za uboge in kakor koli potrebne pomoči.

Spodbujati pomoč med sosedi.

Širiti področje karitativnega dela iz materialne tudi na duševno pomoč.

Ustanavljati skupine za izobraževanje in samopomoč.

Organizirati program za samopomoč v obliki usposabljanja za pridelavo hrane.

...

V Cerкви na Slovenskem

Izdelati itinerarij za dobrodelnost v smeri osebnih stisk.

Vernemu občestvu in javnosti pregledno in jasno razlagati način materialne oskrbe Cerkve.

Podati smernice za solidarnost med župnijami, med različnimi stanovi v Cerкви (duhovniki, redovniki, laiki).

Podati smernice za vzdrževanje duhovnikov, da ne bodo glavni vir njihovega preživetja zgolj mašne intencije in »*pristojbine*« za obhajanje obredov. Poskrbeti, da se bodo gospodarski subjekti v lasti Cerkve držali načel družbenega nauka Cerkve.

...

Peti izziv – Odpuščanje in sprava: primeri ukrepov (prim. PIP 93–102)

Oseбно

Gojiti kulturo odpuščanja in sprave na osebni ravni.

Ovrednotiti dejanja in njihove posledice, ki so se v našem narodu zgodile med in po drugi svetovni vojni, ter se do njih opredeliti.

Moliti za narodno spravo.

Moliti za žrtve in storilce.

Poučiti se o krščanskih pričevalcih za vero v 20. stoletju, ki so pretrpeli mučeniško smrt.

...

V družini

Družine, ki jih je prizadel totalitarni režim, naj gojijo spomin na trpljenje in naj pričujejo o spravi. Vzbuditi v družini krščanski ponos, da so naši predniki trpeli za Kristusa in ohranili vero.

Vzgajati otroke k sprejemanju drugače verujočih in drugače mislečih.

...

V našem občestvu (župniji, redovni skupnosti oziroma laiškem gibanju, skupnosti ali združenju)

Moliti za žrtve totalitarni sistemov na območju naše države in opraviti spravna bogoslužja.

Zbirati in zapisati pričevanja tistih, ki so na naših tleh trpeli zaradi pripadnosti Kristusu.

Poživiti češčenje bl. Alojzija Grozdeta, bl. drinskih mučenk in drugih mučencev sodobnega časa.

...

V Cerkvi na Slovenskem

Spodbujati nepristranske zgodovinske študije o polpretekli zgodovini in vlogi Cerkve v njej.

Spregovoriti o napakah Cerkve, ki so prispevale k bratomornemu sporu.

Podati smernice za pastoralo odpuščanja in sprave.

...

Člani Strateškega sveta za pripravo slovenskega pastoralnega načrta

Slovenski škofje so na 62. redni seji SŠK, ki je 26. septembra 2011 potekala v Kopru, sprejeli sklep o imenovanju članov *Strateškega sveta za slovenski pastoralni načrt*. Člani so imenovanja prejeli 3. oktobra 2011. *Strateški svet* je od novembra 2011 do januarja 2012 zasedal trikrat, skupaj pet polnih delovnih dni. Spomladi 2012 je svoje delo nadaljeval na dopisni način. Dne 7. maja 2012 je škofom predal besedilo dokumenta *Pridite in pogledjte*, katerega končno redakcijo je opravila SŠK. S predajo besedila škofom je Svet nehal delovati. Člani *Sveta* so bili:

Tajniki škofijskih pastoralnih svetov:

- Igor Dolinšek, tajnik *Škofijskega pastoralnega sveta* v Nadškofiji Ljubljana,
- msgr. Jože Goličnik, tajnik *Škofijskega pastoralnega sveta* v Nadškofiji Maribor,
- msgr. Renato Podbersič, tajnik *Škofijskega pastoralnega sveta* v Škofiji Koper,
- dr. Franc Zorec, tajnik *Škofijskega pastoralnega sveta* v Škofiji Murska Sobota,
- Miha Herman, tajnik *Škofijskega pastoralnega sveta* v Škofiji Celje,
- dr. Silvester Fabijan, tajnik *Škofijskega pastoralnega sveta* v Škofiji Novo mesto.

Voditelji komisij pri SPS:

- Matej Kobal, voditelj *Slovenske komisije za karitativno dejavnost* pri SPS,
- Srečko Hren, voditelj *Slovenske oznanjevalne komisije* pri SPS,
- Alojz Suban, voditelj *Slovenske liturgične komisije* pri SPS.

Predstavniki škofij:

- mag. Matej Cepin, predstavnik Nadškofije Ljubljana,
- mag. Tone Česen, predstavnik Nadškofije Ljubljana,
- p. Marijan Čuden OFM, predstavnik Nadškofije Ljubljana,
- dr. Maksimilijan Matjaž, predstavnik Nadškofije Maribor,
- p. dr. Slavko Kranjc OFMConv, predstavnik Nadškofije Maribor,
- mag. Ivan Likar, predstavnik Škofije Koper,

- msgr. Slavko Rebec, predstavnik Škofije Koper,
- Goran Kuhar, predstavnik Škofije Murska Sobota,
- p. mag. Branko Cestnik CMF, predstavnik Škofije Celje in koordinator *Strateškega sveta*,
- Jernej Marenk, predstavnik Škofije Novo mesto.

Strokovni in drugi sodelavci:

- s. Magda Burger ND, predstavnica *Slovenskega katehetskega urada*,
 - msgr. dr. Peter Kvaternik, profesor pastoralne teologije na *Teološki fakulteti Univerze v Ljubljani*,
 - msgr. dr. Ivan Janez Štuhec, profesor moralne teologije na *Teološki fakulteti Univerze v Ljubljani*, voditelj *Komisije za šolstvo* pri SŠK in direktor *Zavoda Antona Martina Slomška*,
 - Štefan Kržišnik, Zavod iskreni.net – predzakonska in družinska pastoralna,
 - dr. Mojca Bertoncel, tajništvo SPS,
 - dr. Janez Cerkovnik, predstavnik laičkih gibanj, skupnosti in združenj.
- V *Strateški sveti za slovenski pastoralni načrt* sta bila naknadno imenovana novi tajnik SPS dr. Vinko Potočnik in strokovna sodelavka dr. Julka Nežič.

Kratice

KKC – Katekizem Katoliške Cerkve

PIP – Pridite in poglejte, Slovenski pastoralni načrt – krovni dokument

PZ – Sklepni dokument plenarnega zbora Cerkve na Slovenskem

SKU – Slovenski katehetski urad

SPN – Slovenski pastoralni načrt

SPS – Slovenski pastoralni svet

ŠPS – Škofijski pastoralni svet

SŠK – Slovenska škofovska konferenca

ŽGS – Župnijski gospodarski svet

ŽPS – Župnijski pastoralni svet

Viri in literatura

Sveto pismo (slovenski standardni prevod), Ljubljana 1996.

Katekizem Katoliške Cerkve, Ljubljana 2008.

Sklepni dokument plenarnega zbora Cerkve na Slovenskem, Ljubljana 2002.

Zbornik 39. katehetskega simpozija z naslovom *Evangelij – srce kateheze*, Ljubljana 2009.

Poslanica papeža Benedikta XVI. za 26. svetovni dan mladih, Vatikan 2010.

Posinodalna apostolska spodbuda papeža Benedikta XVI. z naslovom *Božja beseda v življenju in poslanstvu Cerkve (Verbum Domini)*, Vatikan 2010.

Lineamenta za XIII. redno zasedanje sinode škofov na temo *Nova evangelizacija v posredovanju krščanske vere*, Vatikan 2011.

Apostolsko pismo papeža Benedikta XVI. z naslovom *Vrata vere (Porta fidei)*, Vatikan 2011.

